

«ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
Факультет автоматизації виробництва та цифрових технологій
Кафедра прикладної економіки, бізнес-інжинірингу та проєктного
менеджменту

«Допущено до захисту»
Гарант ОПП

Костянтин МОЙСЕЄНКО

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

за підсумками виконання
освітньо-професійної програми
«Аналітика економічних даних»
за спеціальністю 051 Економіка

**на тему «Дослідження поточного стану та визначення
перспектив залучення інвестицій у відбудову та сталий розвиток
України»**

Керівник роботи

Олена ЛАТИШЕВА

Консультант від
бази практики

Олена ЛАТИШЕВА

*Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають
посилання на відповідне джерело*

Здобувач

Кіра АНДРЕЄВА

Підсумкова оцінка за атестацію			
--------------------------------	--	--	--

Голова ЕК

Запоріжжя 2026

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
прикладної економіки, бізнес-інжинірингу та проєктного менеджменту
Ірина ШКРАБАК

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

Андреєвої Кіри Сергіївни

1. Тема роботи “Дослідження поточного стану та визначення перспектив залучення інвестицій у відбудову та сталий розвиток України” (наказ від 23.02.2026 №41/23.02.26)

2. Строк подання здобувачем роботи 20.06.2026 р.

3. Вихідні дані до роботи: статистичні дані щодо обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку України; показники валового внутрішнього продукту, рівня зайнятості та безробіття населення; дані щодо інвестиційної привабливості України та динаміки інвестиційного клімату; статистичні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України, Міністерства фінансів України; аналітичні звіти Світового банку, МВФ, Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), UNCTAD; нормативно-правові акти України та Європейського Союзу у сфері інвестиційної діяльності, сталого розвитку та ESG-трансформації; дані щодо потреб відбудови України, міжнародної фінансової допомоги, інвестиційних програм та проєктів післявоєнного відновлення.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які необхідно розробити):

Анотація.

Вступ.

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади функціонування інвестиційних процесів у системі забезпечення сталого економічного розвитку держави.

Розділ 2. Аналіз стану залучення іноземного капіталу та його ролі у забезпеченні сталого розвитку та відбудови України.

Розділ 3. Стратегічні пріоритети та механізми забезпечення сталого розвитку та активізації інвестиційної діяльності в умовах повоєнного відновлення України.

Висновки.

Перелік використаних джерел.

Додатки.

5. Перелік графічного матеріалу: 1-2. Тема, мета, завдання, предмет дослідження. Об'єкт дослідження. 3-4. Суть та особливості інвестиційних процесів. Взаємозв'язок інвестиційної діяльності та сталого розвитку. 5-7. Дослідження сучасного стану та прогнозування детермінант залучення іноземного капіталу в економіку України. Прогнозний аналіз потреб, перешкод та перспективи повоєнного відновлення. 8-10. Стратегічні пріоритети та механізми забезпечення сталого розвитку та активізації інвестиційної діяльності в умовах повоєнного відновлення України. 11.- Отримані результати та висновки дослідження. 12.- Публікація: Андреєва К. С. (наук.кер. Латишева О. В.) на тему “Фактори та механізми забезпечення, регулювання та активізації інвестиційних процесів в Україні в умовах воєнного стану та в період повоєнного відновлення”. Start in Science: студентська науково-технічна конференція : збірник тез і анотацій наукових доповідей.

6. Консультанти розділів роботи.

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Латишева О. В. доцент кафедри ЕКОБІМ, канд. екон.наук	23.02.2026	15.05.2026
2	Латишева О. В. доцент кафедри ЕКОБІМ, канд. екон.наук	23.02.2026	01.06.2026
3	Латишева О. В. доцент кафедри ЕКОБІМ, канд. екон.наук	23.02.2026	10.06.2026

7. Дата видачі завдання 23.02.2026

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи
	Розділ 1.	15.05.2026
	Розділ 2.	01.06.2026
	Розділ 3.	10.06.2026
	Висновки, перелік посилань, вступ, зміст, реферат	16.06.2026
	Подання завершеної роботи. Перевірка на академічний плагіат	17.06.2026
	Остаточне оформлення роботи, презентаційного матеріалу, автореферату	18.06.2026
	Рецензування завершеної роботи. Захист	20.06.2026

Здобувач

Кіра АНДРЕЄВА

Керівник роботи

Олена ЛАТИШЕВА

АНОТАЦІЯ

Андрєєва Кіра Сергіївна. Дослідження поточного стану та визначення перспектив залучення інвестицій у відбудову та сталий розвиток України. Кваліфікаційна робота на здобуття ступеню вищої освіти – бакалавр за спеціальністю 051 Економіка, ОПП «Аналітика економічних даних «ТОВ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», Запоріжжя, 2026.

Мета дослідження: формулювання та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій щодо можливостей активізації інвестиційних процесів для забезпечення сталого розвитку та відбудови економіки України згідно вимог ESG-стандартів на підставі оцінювання впливу прямих іноземних інвестицій на макроекономічну динаміку розвитку України.

Об'єкт дослідження: інвестиційні та економічні процеси макроекономічного розвитку України в умовах воєнного стану та системних викликів повоєнного відновлення.

Предмет дослідження: теоретико-методологічні підходи, аналітичні інструменти та механізми забезпечення інвестиційної активності для сталого розвитку та відбудови економіки України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному дослідженні впливу прямих іноземних інвестицій на макроекономічний розвиток України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, а також в обґрунтуванні напрямів активізації інвестиційної діяльності на засадах ESG-трансформації, цифровізації та інтеграції до європейського економічного простору.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню поточного стану та визначенню перспектив залучення інвестицій у відбудову та сталий розвиток України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення економіки.

У першому розділі роботи розглянуто теоретико-методологічні засади інвестиційної діяльності, розкрито економічну сутність та класифікацію інвестицій, досліджено роль прямих іноземних інвестицій у забезпеченні сталого економічного розвитку держави, проаналізовано взаємозв'язок інвестиційних процесів із концепцією сталого розвитку та ESG-критеріями, а також визначено значення інвестицій для післявоєнної відбудови України.

У другому розділі роботи детально проаналізовано сучасний стан залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України, досліджено динаміку інвестиційної привабливості держави, структуру та джерела іноземного капіталу, оцінено вплив інвестицій на валовий внутрішній продукт і рівень зайнятості населення, а також виявлено основні фактори, що стримують та стимулюють інвестиційну активність в умовах воєнного стану.

У третьому розділі роботи здійснено обґрунтування стратегічних пріоритетів активізації інвестиційної діяльності в умовах повоєнного відновлення України, розроблено рекомендації щодо застосування фінансово-інституційних механізмів подолання інвестиційного розриву, розвитку ESG-орієнтованих підходів та цифрових інструментів управління інвестиційними процесами. Проведено оцінювання перспектив залучення іноземного капіталу з урахуванням сучасних викликів та міжнародного досвіду стимулювання інвестиційної діяльності. Отримані результати підтверджують, що підвищення інституційної спроможності держави, удосконалення інвестиційного середовища, впровадження ESG-принципів та механізмів страхування ризиків є ключовими передумовами залучення інвестиційних ресурсів для забезпечення сталого розвитку та ефективної відбудови економіки України.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи: статистичний аналіз, порівняльний аналіз, структурно-логічний аналіз, економіко-математичне моделювання, кореляційний аналіз, методи прогнозування та графічної візуалізації даних.

У роботі досліджено теоретичні засади інвестиційної діяльності та роль прямих іноземних інвестицій у забезпеченні економічного розвитку держави, проведено аналіз сучасного стану інвестиційного середовища України, оцінено динаміку залучення іноземного капіталу та його вплив на макроекономічні показники, а також розглянуто міжнародний досвід стимулювання інвестиційної активності та визначено можливості його адаптації до умов післявоєнної відбудови України. На основі результатів дослідження сформульовано рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості держави, удосконалення інституційного середовища та активізації залучення іноземних інвестицій.

Практичне значення результатів дослідження полягає у розробленні науково обґрунтованих рекомендацій для використання органами державної влади, міжнародними фінансовими організаціями, інвестиційними установами та суб'єктами господарювання при розробленні заходів щодо покращення інвестиційного клімату та забезпечення ефективної відбудови економіки України.

Робота містить 85 сторінок, 18 рисунків, 2 таблиці, додатки А і Б.

Перелік публікацій за результатами виконання кваліфікаційної роботи (див. додаток А та додаток Б):

Ключові слова: ІНВЕСТИЦІЇ, ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ, ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК, ВІДБУДОВА УКРАЇНИ, СТАЛИЙ РОЗВИТОК, ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, ESG-ТРАНСФОРМАЦІЯ.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	4
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.....	9
1.1. Економічна сутність та класифікація інвестицій у контексті парадигми сталого розвитку та ESG-критеріїв.	9
1.2. Інвестиційна діяльність як важливий чинник сталого розвитку України	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО РОЛІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ.....	20
2.1. Аналіз поточного стану рівня залучення прямих іноземних інвестицій та їх впливу на макроекономічні індикатори розвитку України	20
2.2. Інвестиції в сталий розвиток: стан та роль у відбудові України.....	34
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.	46
3.1. Фінансово-інституційні інструменти подолання інвестиційного розриву	46
3.2. Стратегія ESG-трансформації та адаптації інвестиційного середовища до вимог Європейського зеленого курсу	51
ВИСНОВКИ.....	64
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

У сучасних умовах воєнних викликів, руйнування виробничої, транспортної та соціальної інфраструктури особливої актуальності набуває проблема залучення інвестицій у відбудову та сталий розвиток України. Відновлення економіки потребує значних фінансових ресурсів, а прямі іноземні інвестиції виступають одним із ключових джерел капіталу, що здатне забезпечити не лише відновлення втрачених активів, а й технологічну модернізацію, структурну перебудову економіки та підвищення її конкурентоспроможності.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю оцінки сучасного стану інвестиційних процесів в Україні, визначення впливу іноземних інвестицій на макроекономічні показники розвитку та обґрунтування перспектив їх залучення в умовах повоєнного відновлення і реалізації цілей сталого розвитку. Особливого значення це питання набуває в контексті євроінтеграційного курсу України, зростання вимог до прозорості інвестиційного середовища, дотримання ESG-критеріїв та адаптації до вимог Європейського зеленого курсу.

В цьому контексті передбачається провести дослідження щодо ролі іноземних інвестицій в поживленні економіки України, виявлення змін в розмірі інвестування в залежності від поточного стану національної економіки і формування прогнозів можливостей повоєнного відновлення.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання сформульованих рекомендацій органами державної влади, інвестиційними установами та суб'єктами господарювання при розробленні заходів щодо залучення іноземних інвестицій, покращення інвестиційного клімату та забезпечення ефективної післявоєнної відбудови економіки України.

Проблематика залучення іноземних інвестицій та їх впливу на економічний розвиток держави є об'єктом дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців. Великий внесок у розвиток теорії інвестицій та економічного зростання зробили Дж. М. Кейнс (праця «*The General Theory of Employment, Interest and Money*»), П. Ромер (роботи «*Increasing Returns and Long-Run Growth*» та «*Endogenous Technological Change*»), М. Портер (праці «*The Competitive Advantage of Nations*» та «*On Competition*»), Д. Родрік (роботах «*One Economics, Many Recipes*» (2007) та «*The Globalization Paradox*»).

Серед українських дослідників питання інвестиційної привабливості та впливу інвестиційних процесів на економічний розвиток розглядали І. Лютюк та інші науковці. Водночас сучасні умови воєнного стану та необхідність післявоєнного відновлення України потребують подальших

досліджень щодо ролі іноземних інвестицій у забезпеченні сталого економічного розвитку та формуванні ефективної інвестиційної політики.

Для виконання індивідуального завдання застосовано такі джерела інформації: Державна служба статистики України, Національний банк України, Міністерство фінансів; Міжнародні організації: Світовий банк, МВФ, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), UNCTAD.

Мета дослідження: отримання результату оцінювання впливу прямих іноземних інвестицій на макроекономічну динаміку розвитку України для формулювання та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності в умовах повоєнного відновлення на засадах ESG-трансформації та цифровізації процесів управління даними.

Завдання дослідження:

дослідити теоретико-методологічні засади функціонування інвестиційних процесів у системі сталого розвитку та визначити роль ПІІ як чинника технологічної модернізації та декарбонізації;

проаналізувати сучасний стан, галузеву та регіональну топографію залучення іноземного капіталу в Україну, встановивши залежність між обсягами інвестицій та макроекономічними показниками;

здійснити прогностичний аналіз потреб економіки у фінансуванні та оцінити системні ризики від впровадження вуглецевого податку СВAM для визначення пріоритетів модернізації;

обґрунтувати фінансово-інституційні механізми та цифрові аналітичні інструменти для підвищення прозорості та залучення капіталу в об'єкти відбудови.

Об'єкт дослідження: інвестиційні та економічні процеси макроекономічного розвитку України в умовах воєнного стану та системних викликів повоєнного відновлення.

Предмет дослідження: теоретико-методологічний апарат, аналітичні інструменти та цифрові механізми забезпечення інвестиційної активності для забезпечення сталого розвитку та відбудови економіки України.

Методи дослідження: загальнонаукові методи пізнання (математичний аналіз, статистичний аналіз, структурно-логічний аналіз, порівняльний аналіз, розрахунково-конструктивний аналіз), моделювання та прогнозування, економіко-математичні методи та моделі оцінювання та прогнозування.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.

1.1. Економічна сутність та класифікація інвестицій у контексті парадигми сталого розвитку та ESG-критеріїв.

Основу правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні становить Закон України «Про інвестиційну діяльність». Важливу роль у цій сфері також відіграють Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями», Закон України «Про режим іноземного інвестування», нормативні акти, що регулюють ринок цінних паперів та діяльність господарських товариств, а також міжнародні договори України та інші законодавчі документи.

Під інвестиціями розуміють усі види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та іншої діяльності з метою отримання прибутку (доходу) та/або досягнення соціального чи екологічного ефекту [1].

До таких цінностей належать грошові кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (за винятком векселів); рухоме і нерухоме майно (зокрема будівлі, споруди, обладнання та інші матеріальні активи); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навичок і виробничого досвіду, необхідних для організації виробництва (так зване «ноу-хау»), що не запатентовані; права користування землею, водними та іншими природними ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права та цінності.[1]

Інвестиційна діяльність традиційно вважається ключовим аспектом для економістів, оскільки саме інвестиції є фундаментальним чинником розвитку країн. Вони безпосередньо впливають на ефективність роботи господарських структур, а також сприяють економічним і соціальним змінам і загальному прогресу суспільства.

Питаннями дослідження впливу інвестиційного середовища на економіку країни займалися закордонні та вітчизняні науковці та фахівці-практики, серед яких можна відмітити: Джона Мейнарда Кейнса («The General Theory of Employment, Interest and Money»), Пола Ромера («Increasing Returns and New Developments in the Theory of Growth»), Майкла Портера («Competitive Strategy», «Competitive Advantage of Nations»), Дені Родріка («One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth» та «The Globalization Paradox») серед зарубіжних і Ірину Лютюк («Моделювання впливу інвестиційного середовища на формування привабливого макроросту економіки України») серед вітчизняних.

Інвестиційний процес являє собою послідовність циклічно повторюваних етапів фінансування різноманітних проєктів через певні проміжки часу. Він передбачає наявність взаємозв'язків між його учасниками та інвестиційним середовищем, у межах якого здійснюється їхня діяльність [2].

Інвестиції справляють суттєвий вплив на формування темпів економічного зростання та рівня добробуту населення країни, що безпосередньо пов'язано з необхідністю забезпечення раціонального співвідношення між процесами нагромадження та споживання [3].

Державне регулювання інвестиційної діяльності ґрунтується на показниках економічного та соціального розвитку України, національних і регіональних програмах розвитку вітчизняного виробництва, а також на положеннях державного і місцевих бюджетів, у яких визначаються обсяги фінансування інвестиційної сфери [4].

Управління державними інвестиціями здійснюється як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях органами виконавчої влади. На макрорівні питання регулювання інвестиційної діяльності та розвитку будівельного комплексу перебувають у сфері відповідальності Міністерства економіки України, Державного комітету з питань будівництва, архітектури та житлової політики, а також Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. У структурі Міністерства економіки функціонує підрозділ, що відповідає за будівельний комплекс і промисловість будівельних матеріалів, тоді як у складі зазначеного комітету діє управління, яке займається реалізацією інвестиційних програм та державного замовлення [4].

Інвестиційні процеси в Україні, як і в будь-якій іншій країні, стосуються вкладання капіталу з метою отримання прибутку та сприяння економічному розвитку.

Загалом залучення іноземних інвестицій стало для багатьох держав світу ключовим фактором економічного зростання. Аналізуючи міжнародний досвід, можемо ствердити, що країни, що ефективно використовують відповідні обсяги іноземних вкладень, легше долають проблеми реформування національної економіки та мають кращі показники економічного зростання.

До прикладу, відновлення економіки Німеччини на основі "Плану Маршалла", технологічний прорив Тайваня і Південної Кореї, вихід на передові виробничі технології і перехід до індустріалізації таких країн, як Аргентина, Бразилія, Сінгапур, Малайзія та Гонконг.

У глобальному масштабі інвестиційні процеси визначаються тенденціями міжнародного руху капіталу, рівнем економічної стабільності, інноваційним розвитком та державним регулюванням. У розвинених країнах інвестиції зосереджені переважно у високотехнологічних галузях, сфері послуг, «зеленій» енергетиці, цифровій економіці. У країнах, що розвиваються, пріоритетними

залишаються інфраструктурні проекти, сільське господарство та промисловість.

Розглянемо різновиди інвестицій (рис. 1.1) .

Рисунок 1.1 - Інфографіка «Класифікаційні ознаки інвестицій» ¹

За формою власності (рис. 1.1) інвестиції поділяються на прямі (інвестиції, які юридична або фізична особа вкладає безпосередньо у підприємство або активи) та портфельні (інвестор купує фінансові активи, такі як акції, облігації та інші цінні папери, безпосередньо не втручаючись в управління компанією).

За видами інвестиції (рис. 1.1) бувають: фінансові (включають придбання фінансових активів, таких як акції, облігації, депозити або інші фінансові інструменти) та реальні (включають вкладення коштів у фізичні активи, такі як машини, обладнання, нерухомість або інші матеріальні цінності з метою виробництва товарів або послуг).

За тривалістю вкладення інвестиції поділяються на короткострокові та довгострокові. Короткострокові мають період відповідності менше 1 року та менші ризики, а також менший потенційний рівень доходності. Довгострокові інвестиції, навпаки, мають термін відповідності більший за 1 рік та разом із цим вищий потенційний дохід та вищі ризики.

Прямі іноземні інвестиції (скорочено ПІІ, англ. Foreign Direct Investment, FDI) являють собою довгострокові вкладення капіталу з боку компаній-нерезидентів в економіку іншої країни, зокрема з метою

¹ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

створення, модернізації або розширення підприємств. Їх обсяг зазвичай вимірюється у мільйонах доларів США [5].

Прямі іноземні інвестиції вважаються однією з найбільш привабливих форм залучення капіталу для країн, що розвиваються, оскільки вони сприяють реалізації масштабних інвестиційних проєктів. Крім фінансових ресурсів, такі інвестиції забезпечують трансфер новітніх технологій, сучасних управлінських практик і підходів до корпоративного управління [5].

За характером здійснення прямі інвестиції поділяються на дві основні групи: трансконтинентальні та транснаціональні. Трансконтинентальні інвестиції зумовлені переважно вигіднішими ринковими умовами та передбачають постачання продукції з нового виробничого комплексу безпосередньо на ринок країни-реципієнта. Натомість транснаціональні інвестиції частіше здійснюються в сусідні країни та спрямовані на зниження витрат і підвищення ефективності діяльності материнської компанії.

Прямі іноземні інвестиції можуть здійснюватися у таких формах: внесення капіталу до статутного фонду, реінвестування прибутку, надання міжфірмових кредитів, придбання частки у діючих компаніях.

Особливістю прямих іноземних інвестицій є те, що інвестори, здійснюючи такі вкладення, втрачають можливість швидкого виходу з ринку. Крім того, цей вид інвестування характеризується вищим рівнем ризику порівняно з портфельними інвестиціями. Для країн-реципієнтів іноземного капіталу більш тривалий період інвестування зазвичай є позитивним чинником, оскільки забезпечує стабільність надходження ресурсів.

Іноземні портфельні інвестиції являють собою вкладення приватних осіб, корпорацій або фінансових установ у фінансові активи інших країн, зокрема в акції, облігації та інші цінні папери. На відміну від прямих інвестицій, портфельні інвестори зазвичай не отримують контролю над підприємствами, в які здійснюють вкладення. Такі інвестиції є більш ліквідними, що дозволяє інвесторам швидко входити та виходити з ринку, і часто мають короткостроковий характер. Водночас вони забезпечують можливість диверсифікації інвестиційного портфеля на міжнародних ринках. Однак портфельні інвестиції піддаються валютним ризикам, оскільки їхня вартість може суттєво змінюватися через коливання валютних курсів між країною інвестора та країною-реципієнтом.

Іноземні непрямі інвестиції передбачають придбання корпораціями, фінансовими установами та приватними інвесторами часток у капіталі іноземних компаній, що торгуються на фондових біржах інших країн. Загалом цей вид інвестування вважається менш стабільним, оскільки інвестор може швидко реалізувати свої активи, іноді протягом короткого

проміжку часу після їх придбання. Непрямі іноземні інвестиції, як правило, мають менші обсяги порівняно з прямими [7].

Іноземні інвестиції також класифікуються залежно від джерела походження на державні та приватні. Державні інвестиції формуються за рахунок коштів державного бюджету та можуть спрямовуватися за кордон або надходити з-за кордону за рішенням урядів чи міжурядових організацій. Вони включають державні кредити, гранти та міжнародну допомогу, рух яких регулюється міжурядовими угодами. До цієї категорії також належать ресурси міжнародних організацій. Такі відносини мають міждержавний характер і регулюються нормами міжнародного права. Окремо можуть виникати змішані (діагональні) форми взаємодії, коли інвестиційні ресурси надаються державі консорціумом приватних банків.

Приватні інвестиції являють собою капіталовкладення, що здійснюються приватними компаніями, підприємствами або фізичними особами однієї країни в економіку іншої держави. За строками розміщення іноземні інвестиції поділяються на короткострокові, середньострокові та довгострокові. Довгострокові інвестиції, як правило, охоплюють період понад 15 років і вважаються найбільш значущими, оскільки включають вкладення підприємницького капіталу у формі прямих і портфельних інвестицій, а також позикового капіталу (див. рис. 1.1).

1.2. Інвестиційна діяльність як важливий чинник сталого розвитку України

У сучасних умовах глобальних трансформацій інвестиційна діяльність розглядається не лише як механізм отримання прибутку, а як фундаментальна передумова реалізації концепції сталого розвитку. Під сталим розвитком розуміють таку модель розбудови держави, що базується на гармонійному узгодженні економічної, соціальної та екологічної сфер, забезпечуючи потреби сучасного покоління без шкоди для майбутніх.

Роль інвестицій у цьому процесі є визначальною, оскільки саме вони забезпечують необхідний фінансовий ресурс для досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР). Науковці виділяють три ключові складові впливу інвестицій на суспільний поступ:

Економічна складова спрямована на модернізацію національної економіки, зростання продуктивності праці, створення нових робочих місць та підвищення конкурентоспроможності держави.

Соціальна складова полягає у покращенні умов життя, розвитку охорони здоров'я, освіти та забезпеченні соціальних гарантій для населення.

Екологічна складова реалізується через фінансування проєктів із захисту довкілля, переходу на відновлювані джерела енергії та зменшення рівня шкідливих викидів.

У науковій літературі [67] для характеристики таких вкладень використовують термін «сталі інвестиції», який об'єднує імпакт-інвестиції (орієнтовані на соціальний та екологічний результат), SRI-інвестиції (соціально відповідальні) та «зелені» інвестиції. Між інвестиційною діяльністю та сталим розвитком існує двосторонній синергетичний зв'язок: з одного боку, капіталовкладення є драйвером розвитку, з іншого - досягнення показників стійкості створює сприятливе середовище для подальшого припливу капіталу.

Особливого значення цей взаємозв'язок набуває в умовах воєнного стану в Україні, коли мобілізація ресурсів для відбудови повинна відбуватися виключно на основі ESG-принципів (Environment, Social, Governance). Сьогодні відповідність критеріям сталого розвитку є основним маркером інвестиційної привабливості: для 92% глобальних інвесторів якість ESG-даних є визначальним фактором при прийнятті рішень про фінансування.

Детальніше структуру цього взаємозв'язку та очікувані результати від впровадження сталих інвестицій представлено на рисунку 1.2.

Взаємозв'язок інвестиційної діяльності та сталого розвитку

імпакт-інвестиції

вкладення, що спрямовані на фінансові прибутки разом із отриманням соціальних та екологічних результатів.

SRI-інвестиції

соціально відповідальні стратегії, що відповідають моральним цінностям та позитивно впливають на суспільство.

«зелені» інвестиції

інвестиційна діяльність, що зосереджена виключно на покращенні стану навколишнього природного середовища.

Сталі інвестиції

сталі інвестиції поєднують фінансовий прибуток із позитивним впливом на планету та громаду.

Модель, що задовольняє потреби сучасного покоління без шкоди для майбутніх.

Порівняння позицій України у світовому рейтингу досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР) станом на 2024 рік.

економічний результат

- модернізація структури економіки
- зростання обсягів виробництва
- підвищення національної конкурентоспроможності

соціальний результат

- скорочення рівня безробіття
- покращення добробуту населення
- підвищення якості медичних і освітніх послуг

екологічний результат

- зниження техногенного навантаження на природу
- переробка відходів
- активна підтримка біорізноманіття

© NotebookLM

Рисунок 1.2. Взаємозв'язок інвестиційної діяльності та сталого розвитку²

² інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLM» за систематизованими статистичними та аналітичними

Центральним терміном у цій системі(рис. 1.2) є «сталі інвестиції», під якими розуміють вкладення капіталу, спрямовані на забезпечення сталого розвитку через одночасне досягнення економічного, соціального та екологічного результатів. Ця категорія об'єднує три основні типи інвестиційних стратегій:

Імпакт-інвестиції (impact-investments) - це вкладення коштів, які, на відміну від традиційного фінансування, ставлять за мету не лише отримання фінансового прибутку, а й обов'язкове генерування вимірюваного соціального та екологічного ефекту. [6]

SRI-інвестиції (соціально відповідальне інвестування) - інвестиційні стратегії, що базуються на врахуванні етичних та моральних цінностей. Вони передбачають виключення з портфеля компаній, що займаються неетичними практиками, та підтримку підприємств із високою корпоративною відповідальністю. [30]

«Зелені» інвестиції - капіталовкладення, спрямовані виключно на покращення стану навколишнього середовища, перехід до чистих джерел енергії та збереження природних ресурсів.

Відповідно до трикомпонентної моделі сталого розвитку, інвестиції повинні забезпечувати наступні результати[31]

Економічний результат - полягає у створенні конкурентоспроможної та інноваційної економіки. Це передбачає не лише нарощення обсягів виробництва, а й глибоку модернізацію та вдосконалення структури національного господарства, розвиток сучасної інфраструктури та примноження національного багатства. Для України це також означає перехід від сировинної моделі до виробництва продукції з високою доданою вартістю.

Соціальний результат - спрямований на покращення якості життя нації. Він включає скорочення безробіття, підвищення освітнього рівня та якості медичних послуг, забезпечення гідних умов праці та захист демократичних свобод. В умовах війни особливого значення набуває інвестування в оборонно-промисловий комплекс як інструмент соціального захисту вільного суспільства.

Екологічний результат - реалізується через декарбонізацію (скорочення викидів парникових газів), охорону природно-ресурсного потенціалу, переробку відходів та підтримку біорізноманіття. Це дозволяє знизити техногенне навантаження на довкілля та забезпечити кліматичну безпеку. [33]

матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

Точкою синергії цих векторів виступає операційна ефективність із врахуванням ESG-критеріїв. Це інтегрований підхід до управління, де екологічна стійкість (Environmental), соціальна інклюзивність (Social) та прозорість управління (Governance) стають невід'ємними чинниками фінансового успіху підприємства. Такий підхід дозволяє бізнесу не лише відповідати вимогам європейського регулювання (наприклад, CBAM), а й відкриває доступ до глобального ринку ESG-фондів капіталізацією понад 5,4 трлн дол. США.[41]

Досягнення цілей сталого розвитку та забезпечення макроекономічної стабільності в умовах воєнного стану потребують залучення значних фінансових ресурсів, які значно перевищують поточні можливості внутрішнього ринку. Оскільки жодна країна не може ефективно розвиватися без активної участі в міжнародному русі капіталу, особливого значення набуває пошук найбільш стабільних та ефективних форм інвестування, які дозволяють не лише відновити втрачені активи, а й здійснити глибоку технологічну модернізацію.

Міжнародний досвід [42] підтверджує, що для держав, які здійснюють реформування національної економіки, пріоритетним є залучення саме довгострокового капіталу нерезидентів, оскільки він приносить із собою нові технології, сучасні практики корпоративного управління та забезпечує доступ до глобальних ринків збуту.

Роль прямих іноземних інвестицій (надалі ПІІ) як інструменту макроекономічної повоєнної відбудови та сталого розвитку України важко переоцінити, вони забезпечують приплив капіталу в економіку, сприяють створенню нових робочих місць, стимулюють технологічне оновлення, підвищують експортний потенціал, покращують інвестиційний імідж країни.

Одним із ключових підходів оцінки інвестиційної привабливості проектів є ESG-критерії (Environmental, Social, Governance), які охоплюють екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності підприємств і державних інституцій [43].

Екологічна складова (Environmental) передбачає дотримання вимог щодо скорочення негативного впливу на навколишнє середовище, розвитку відновлюваної енергетики, енергоефективності, зменшення викидів парникових газів та впровадження «зелених» технологій. [44]

Соціальна складова (Social) включає забезпечення належних умов праці, захист прав працівників, підтримку населення, розвиток людського капіталу та дотримання принципів соціальної відповідальності бізнесу.

Управлінська складова (Governance) охоплює прозорість управління, боротьбу з корупцією, ефективність державних інституцій, дотримання законодавства та захист прав інвесторів. [45]

Для України впровадження принципів сталого розвитку є особливо важливим у контексті післявоєнної відбудови та євроінтеграції.

Міжнародні фінансові організації, країни-донори та приватні інвестори дедалі частіше висувають вимоги щодо відповідності проєктів ESG-стандартам та кліматичним цілям Європейського Союзу. [46]

Концепція «зеленої» відбудови України передбачає модернізацію економіки на основі енергоефективних технологій, розвитку відновлюваної енергетики, цифровізації, екологічної безпеки та інноваційного розвитку.

Особлива увага приділяється відновленню енергетичної інфраструктури, розвитку екологічного транспорту, будівництву енергоефективного житла та модернізації промисловості.

Важливу роль у формуванні нової моделі розвитку України відіграє Європейський зелений курс (European Green Deal) [47], який визначає стратегічні напрями переходу до кліматично нейтральної економіки. Відповідність вимогам ЄС у сфері екології та сталого розвитку підвищує інвестиційну привабливість України та створює додаткові можливості для залучення міжнародного фінансування.

Серед секторів економіки, де принципи сталого розвитку є особливо важливими для залучення інвестицій, можна виділити енергетику, агропромисловий комплекс, транспортну інфраструктуру, будівництво та ІТ-сектор. Для міжнародних інвесторів дотримання ESG-критеріїв є важливим показником надійності та довгострокової перспективності інвестиційних проєктів.

Таким чином, впровадження принципів сталого розвитку та ESG-критеріїв є необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному інвестиційному ринку та формування ефективної моделі післявоєнного економічного відновлення.

Адже сьогодні відповідність критеріям ESG [48] є не просто декларативним трендом, а основним «маркером» для глобальних інвесторів при прийнятті фінансових рішень. У межах реалізації глобальних цілей ООН саме ESG-стратегія стає вагомим чинником інвестиційної привабливості та майбутньої вартості активів, забезпечуючи ту прозорість і підзвітність, яких вимагають сучасні інституційні інвестори та кредитори.

Для України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення пріоритетними напрямами інвестування на засадах ESG мають стати [50]:

в екологічній сфері (E): декарбонізація промисловості, розвиток біоенергетики та впровадження чистих джерел енергії, що дозволить не лише досягти енергонезалежності, а й мінімізувати фіскальні ризики від європейського механізму CBAM;

у соціальній сфері (S): підтримка оборонно-промислового комплексу як гаранта захисту вільного суспільства, інвестування в

людський капітал, забезпечення справедливої оплати праці та розбудова інклюзивної інфраструктури;

у сфері управління (G): впровадження прозорих моделей корпоративного контролю, дотримання антикорупційних стандартів та діджиталізація процесів звітності, що є критично важливим для 92% міжнародних інвесторів. [51]

Доведено, що залучення саме сталих інвестицій (impact-інвестицій, SRI та «зелених» інвестицій) допоможе українським компаніям краще реагувати на геополітичні ризики та отримати доступ до глобальних фондів, капіталізація яких, за прогнозами, до 2025 року може перевищити 50 трлн дол. США.

Таким чином, інтеграція ESG-принципів у національний план відновлення дозволить Україні змінити якісну модель економіки - від сировинної до високотехнологічної, інтегрованої в екологічні та цифрові стандарти Європейського Союзу.

Для активізації інвестиційних процесів та забезпечення сталого відновлення національної економіки, державна інвестиційна політика повинна базуватися на наступних стратегічних пріоритетах:

Енергетична незалежність та декарбонізація: проведення системної модернізації енергетичного сектору на засадах диверсифікації джерел постачання. Ключовим акцентом має стати розвиток відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) - сонячної, вітрової, гідро- та біоенергетики.

Екологічна трансформація реального сектору: стимулювання екологізації промислового виробництва через впровадження найкращих доступних технологій (BAT) та енергоефективних рішень. Це включає підтримку органічного сільського господарства та розбудову інтелектуальних інфраструктурних мереж. Кліматична безпека та мінімізація викидів: реалізація інноваційних стратегій, спрямованих на радикальне зменшення викидів CO₂ та раціональне використання ресурсів для досягнення цілей «зеленого переходу». Смарт-урбаністика та екологічний транспорт: підвищення енергоефективності житлово-комунального господарства, популяризація електромобільності та широке впровадження концепцій «розумних міст» і будинків. Розвиток людського капіталу та цифрової економіки: забезпечення доступу до якісної та адаптивної освіти, стимулювання технологічних інновацій та подальше розширення цифрової економіки як бази для подолання бідності та соціальної нерівності. Глобальна відповідальність: активна участь у міжнародних зусиллях з боротьби зі зміною клімату та нівелювання їхніх негативних наслідків для економіки та екосистем. Впровадження зазначених пріоритетів дозволить Україні не лише заповнити інвестиційний розрив, а й сформуванати прозору, технологічно розвинену модель економіки, інтегровану у «зелені» ланцюги створення вартості Європейського Союзу. [67]

Висновки до розділу 1

У першому розділі досліджено теоретико-методологічні засади функціонування інвестиційних процесів у системі забезпечення сталого економічного розвитку держави. Встановлено, що інвестиції є одним із ключових факторів економічного зростання, структурної модернізації національної економіки та підвищення її конкурентоспроможності. Розглянуто економічну сутність інвестицій, їх класифікацію та особливості функціонування в умовах реалізації концепції сталого розвитку та ESG-підходів.

Визначено, що прямі іноземні інвестиції виступають важливим джерелом фінансових ресурсів, сучасних технологій, управлінського досвіду та інновацій, які сприяють розвитку виробничого потенціалу країни. Доведено, що в умовах повоєнного відновлення України залучення іноземного капіталу має стратегічне значення для реконструкції інфраструктури, модернізації промисловості та забезпечення довгострокового економічного розвитку.

Дослідження міжнародного досвіду показало, що ефективно залучення інвестицій потребує створення сприятливого інституційного середовища, забезпечення правового захисту інвесторів, розвитку фінансових інструментів підтримки інвестиційної діяльності та впровадження принципів сталого розвитку в економічну політику держави.

Досліджено сутність категорії «сталі інвестиції», яка об'єднує імпакт-інвестиції (орієнтовані на вимірюваний соціально-екологічний результат), соціально відповідальне інвестування (SRI) та «зелені» інвестиції, що спрямовані на декарбонізацію та охорону природно-ресурсного потенціалу.

Оскільки для 92% глобальних інвесторів якість та прозорість ESG-даних є вирішальним фактором при прийнятті фінансових рішень, що робить впровадження цих принципів обов'язковою умовою для залучення коштів у межах післявоєнної відбудови України. Визначено роль ESG-критеріїв (Environmental, Social, Governance) як ключового маркера інвестиційної привабливості на сучасному етапі.

Виокремлено пріоритетні вектори державної інвестиційної політики в умовах воєнного стану, серед яких виокремлено енергетичну незалежність через розвиток відновлюваних джерел енергії, технологічну модернізацію реального сектору на засадах «зеленого» переходу та діджиталізацію процесів управління інвестиціями для подолання інформаційної асиметрії.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО РОЛІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз поточного стану рівня залучення прямих іноземних інвестицій та їх впливу на макроекономічні індикатори розвитку України

Інвестиційне середовище є одним із ключових чинників, що визначають можливості економічного розвитку держави та її конкурентоспроможність у глобальному економічному просторі. Рівень інвестиційної активності безпосередньо впливає на темпи економічного зростання, структурну модернізацію виробництва, розвиток інноваційної діяльності та підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу країни. Формування сприятливого інвестиційного клімату створює передумови для залучення внутрішнього та зовнішнього капіталу, розвитку підприємництва, створення нових робочих місць і забезпечення сталого соціально-економічного розвитку.

Світовий досвід свідчить, що країни з високими темпами економічного зростання характеризуються значною часткою валових інвестицій в основний капітал, яка зазвичай становить 30–40 % валового внутрішнього продукту. Натомість у країнах із середніми та низькими темпами розвитку цей показник, як правило, не перевищує 18–20 %. Це підтверджує визначальну роль інвестицій у забезпеченні довгострокового економічного зростання та підвищенні рівня добробуту населення. [60]

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває аналіз сучасного стану інвестиційного середовища України, оцінка динаміки залучення прямих іноземних інвестицій та визначення їх впливу на макроекономічні показники розвитку держави в умовах воєнних викликів і повоєнного відновлення.

Досліджена динаміки Індексу інвестиційної привабливості України, що вимірює Європейська Бізнес Асоціація (ЄБА) з 2008 р. (рис. 2.1) дозволяє констатувати наступне. За період 2013-2024 рр виявлено декілька закономірностей (див. рис. 2.1) . У 2013 році індекс був низьким (2,12) , а у 2014 році ситуація покращилася (2,72), але цей підйом був короточасним. У 2015 році індекс знову знизився (2,51). У 2016 році трохи зріс, що могло відобразити позитивні зрушення у економічному стані. Значний підйом був у 2017 році (3,15), що свідчило про відновлення довіри інвесторів та покращення інвестиційного клімату в країні. У 2018 році індекс трохи знизився (3,1), але все ж залишався на високому рівні. У 2019 р. індекс знову знизився, що могло бути пов'язане з новими викликами і нестабільністю. У 2020 р. індекс знову знизився до

2,51, відображаючи негативний вплив глобальної пандемії COVID-19 на економіку та інвестиційний клімат. У 2021 р. індекс зріс до 2,84, свідчачи про певне відновлення після пандемічного спаду. У 2022 р. індекс знову знизився до 2,17, що, ймовірно, відображає вплив повномасштабної війни та пов'язаних з нею економічних і політичних ризиків. У 2023 році індекс зріс(2,44), так само зростання було виявлене і у 2024 році (2,49), так як надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, зростання внутрішнього попиту та фінансова допомога від зарубіжних країн позитивно вплинули на інвестиційний клімат.

Загалом, динаміка індексу інвестиційної привабливості України за цей період демонструє значні коливання, що відображають зміни у внутрішньо - та зовнішньополітичному контексті, економічні кризи та вплив глобальних подій на інвестиційний клімат в країні.

Індекс інвестиційної привабливості України (2013-2024 рр.)

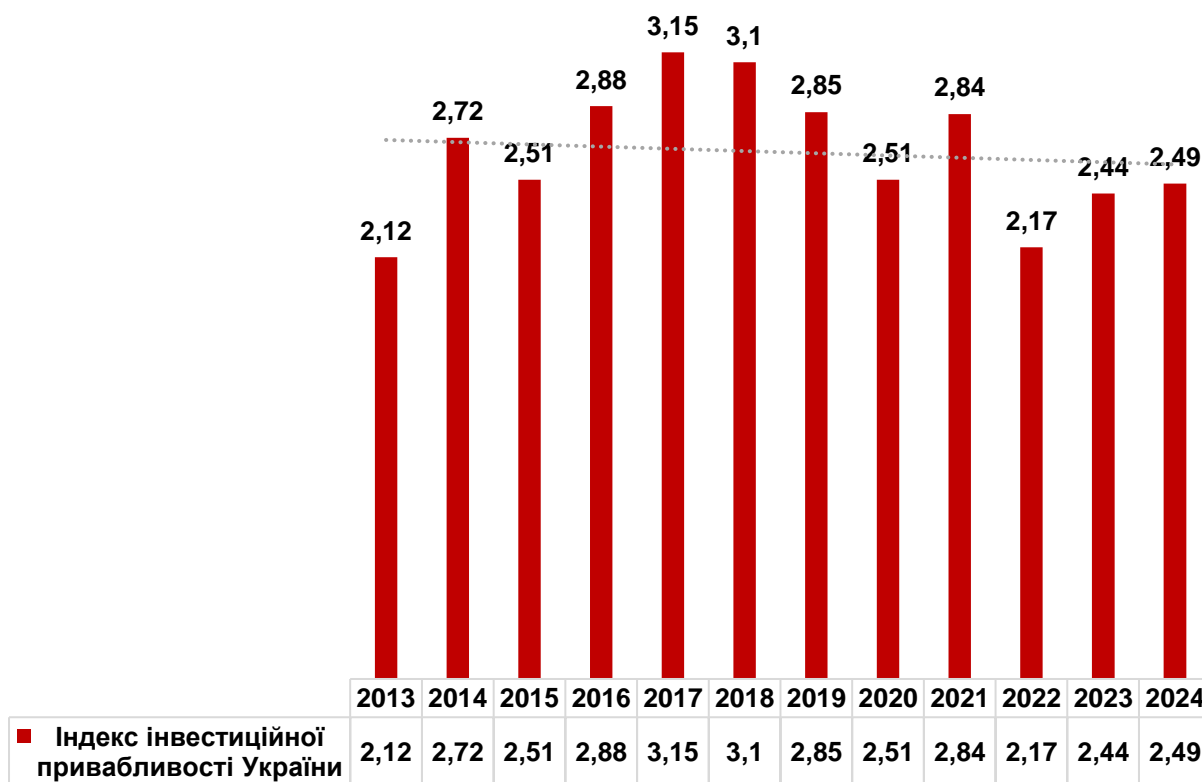

Рисунок 2.1 - Індекс інвестиційної привабливості України за 2013-2024 рр. (побудовано автором на основі офіційних статистичних даних Міністерства фінансів України [49])

У світовій економіці ПІІ зосереджуються переважно в країнах з високим рівнем інституційного розвитку, прозорими правилами ведення

бізнесу та низькими політичними ризиками. Найбільшими експортерами інвестицій є США, Японія, Китай, Німеччина, Велика Британія.

Пріоритетними напрямками інвестиційної активності Всесвітнього банку є проекти в галузі сільського господарства, енергетики, промисловості, охорони здоров'я, розвитку міського господарства, водопостачання, зв'язку. [8]

Пожвавлення процесу залучення іноземних інвестицій для стійкого сталого розвитку та відбудови України доручено безпосередньо Кабінету Міністрів України, Національному агентству реконструкції та економічної інтеграції. [9]

Станом на 2025 рік переважно були задіяні іноземні інвестиції з Нідерландів, Кіпру та США (рис.2.2).

Порівняння динаміки номінального ВВП України (рис. 2.3) та динаміки прямих іноземних інвестицій в Україну за 2002-2024 р (рис. 2.4) дозволяє виявити ті ж саме періоди поживлення економіки, зниження рівня безробіття (рис. 2.5), на які припадає максимум залучених інвестицій.

Рисунок 2.2. Структура джерел іноземних інвестиції у 2025 році в Україну (побудовано автором на підставі джерела[11])

Увагу іноземців в Україні привертає саме можливість спрощеного дешевого доступу до українського сировинного ринку, науково-технологічної бази і кваліфікованої робочої сили. Якщо Україна прагне дістати через ПІІ доступ до сучасних технологій, то західні фірми реалізують технології, які вже пройшли половину свого життєвого циклу і на світових ринках не є конкурентними. Невибагливість споживачів українського ринку надає застарілим і не прибутковим на західному ринку товарам можливість продовжити своє життя. Отже, конкурентоспроможні світові корпорації орієнтуються на глобальні експортні стратегії, а не на розвиток вітчизняного виробництва товарів в Україні. [8]

Проведений аналіз дозволяє визначити, що зростання обсягів іноземних інвестицій, розширення сфер їх вкладення(енергетична, агропромисловий комплекси, інфраструктура), а також збільшення кількості інвестиційних проєктів, порівняно з довоєнним станом.

З іншого боку, на інвестиційну діяльність впливають політична нестабільність, спричинена військовим станом, економічні кризи та корупція, падіння ВВП, недосконалість законодавства, велика залежність економіки України від зовнішніх ринків та цін на сировину, що стримує активність як вітчизняних, так і іноземних інвесторів, тому Європейська Бізнес Асоціація оцінює інвестиційний клімат в Україні як стримано-негативний.

Політична та економічна нестабільність в Україні, військові дії на сході України та тимчасова окупація частини територій України з 2014 року спричинили зростання ризиків для інвестування, обумовили погіршення і до того «хиткої» інвестиційної привабливості України попри наявний потенціал України. Тому динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну уповільнилася. Проте, попри агресію росії, військові дії на Донбасі з 2014 р., вдавалося тримати в Україні на відносно стабільному рівні економічну ситуацію та навіть реалізовувати важливі проєкти та реформи.

Загалом, інвестиційні процеси в Україні потребують подальшого покращення інвестиційного клімату, зменшення корупції, забезпечення верховенства права та захисту прав власності, а також створення сприятливих умов для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій.

Попри це, Україна має значний інвестиційний потенціал, зумовлений такими чинниками, як родючі землі, вигідне географічне положення, кваліфіковані трудові ресурси, розвиток ІТ-сектору, відновлювана енергетика та євроінтеграційний курс.

У сучасних умовах міжнародні інвестори все більше орієнтуються не лише на економічну ефективність інвестиційних проєктів, але й на відповідність принципам сталого розвитку. Концепція сталого розвитку

передбачає забезпечення економічного зростання з одночасним врахуванням екологічних, соціальних та управлінських факторів.

Номінальний ВВП України з 2002 по 2024 рр. Млн. \$

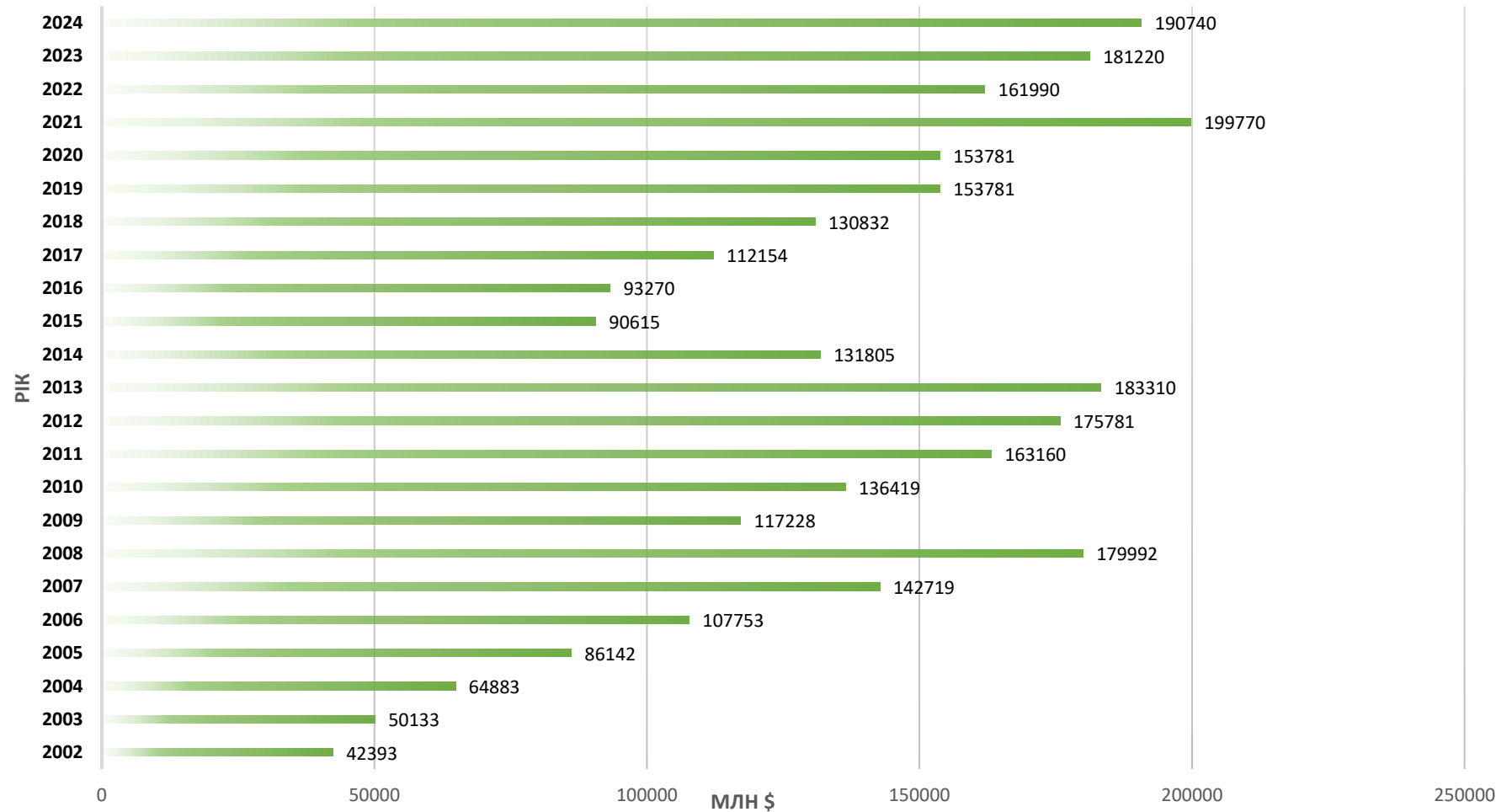

Рисунок 2.3. Номінальний ВВП України з 2002-2024 рр. (побудовано автором на основі статистичних даних [49])

Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну (2002-2024 рр.), Млн \$

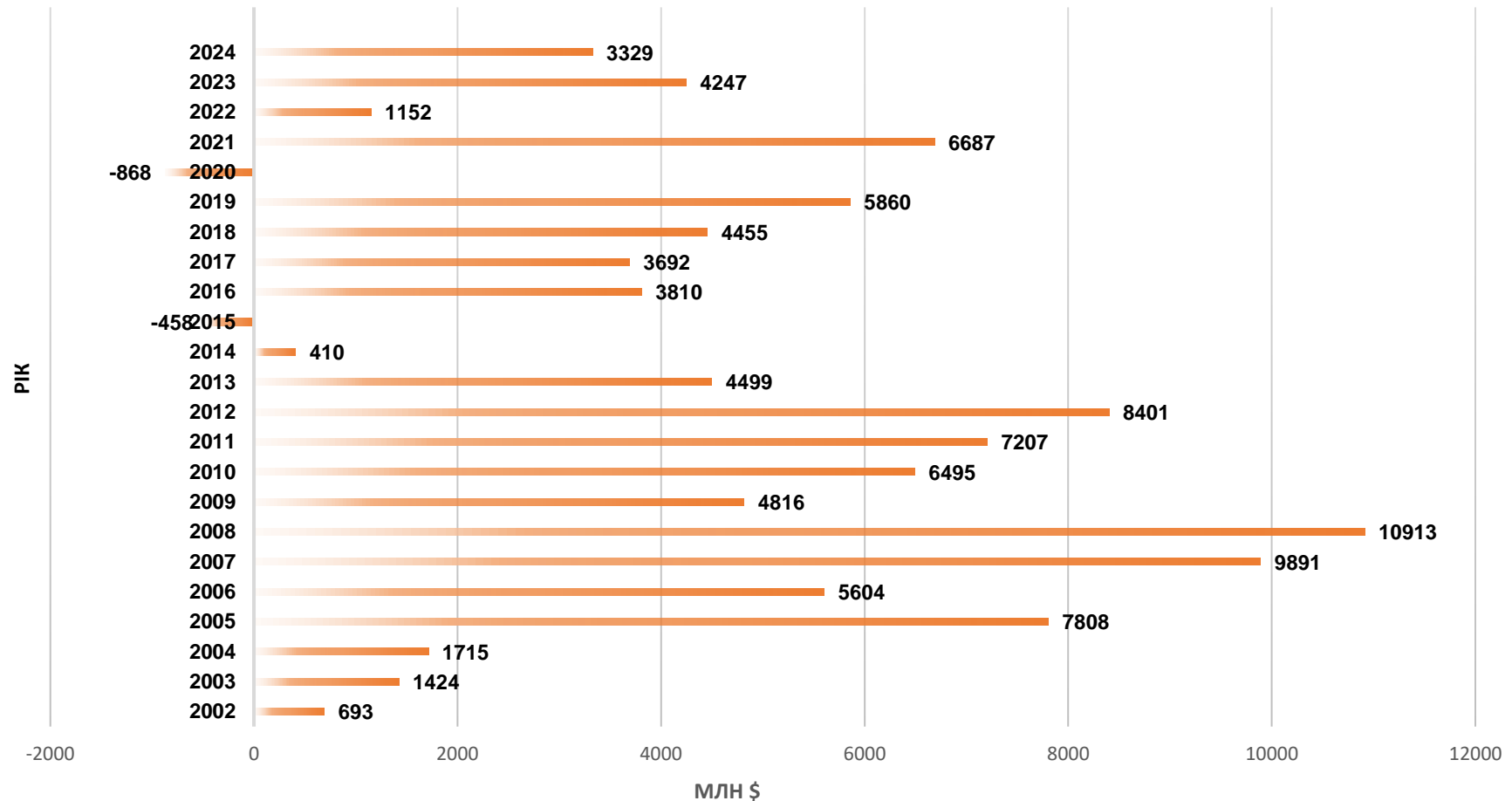

Рисунок 2.4. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну за 2002-2024 рр. (побудовано автором на основі статистичних даних [49])

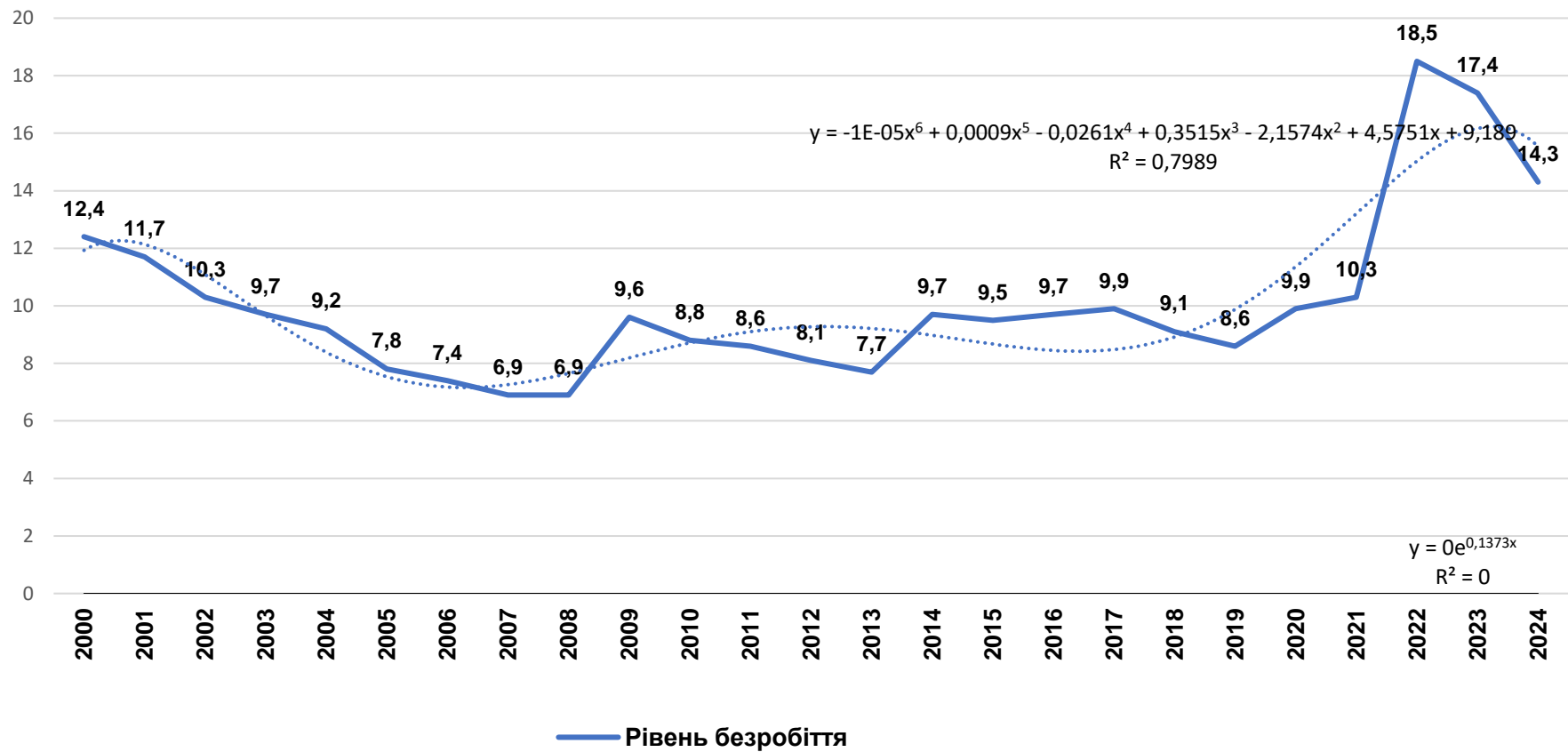

Рисунок 2.5 - Рівень безробіття в Україні з 2000 по 2020 рр. (побудовано автором на основі статистичних даних [49])

Отже, проведений аналіз (рис. 2.3- рис.2.5) дозволяє визначити, що існує загальна тенденція - зростання ВВП після кризових спадів (рис. 2.4). Наприклад, у 2014-2015 спостерігається спад ВВП через війну та кризу, особливо помітне зниження реального ВВП. У 2016-2021 рр. було поступове відновлення економіки, зростання інвестицій. У 2022 році знову суттєве падіння ВВП - як номінального, так і реального через війну. У 2023 відбулося різке зростання, особливо реального ВВП - це найвищий рівень за весь період, що свідчить про активізацію економічної діяльності, адаптацію та підтримку ззовні.

Дослідження рівня іноземних інвестицій дозволяє констатувати, що у 2000–2008 рр. прямі іноземні інвестиції зростали (з 639 млн \$ у 2002 до рекордних 10, 913 млрд.\$ у 2008). Це був період притоку капіталу, пов'язаний із відносною макроекономічною стабільністю та інтеграційними процесами з ЄС. Після світової кризи 2009 року іноземні інвестиції різко скоротилися, але відновилися у 2010–2013 рр.

У 2024 році відбулося різке падіння рівня інвестицій (4,499 млрд.дол проти 7, 207 млрд.дол. у 2013), зумовлене початком війни на сході та анексією Криму. У 2015–2019 роках інвестиції були нестабільні, з помірними коливаннями. У 2020–2021 рр.– відновлення (6,687 млрд.дол. у 2021). У 2022 році під час повномасштабної війни – знову падіння (1,152 млрд.дол.). У 2023–2024 рр.– зростання (до 4,247 млрд.дол. у 2023, але вже 3,329 млрд.дол. у 2024).

Дослідивши залежність рівня ВВП від інвестицій можна стверджувати, що ВВП зростав у 2000–2008 рр. (з \$42 393 млн у 2002 до \$179 992 млн у 2008). У 2009 році було різке падіння до \$117 228 млн (внаслідок світової кризи). Відновлення у 2010–2013 рр. (було зростання до \$183 310 млн). 2014–2015 рр.– роки занепаду через війну (з \$183 310 млн до \$90 615 млн у 2015 р.). Варто констатувати поступове відновлення ВВП у 2016–2021 рр. У 2022 році знову спостерігаємо скорочення ВВП через війну (\$161 990 млн), а у 2023–2024 рр.– відновлення (\$181 220 млн і \$190 740 млн).

Дослідивши динаміку зміни рівня безробіття як економічного показника розвитку країни, можемо констатувати, що на початку 2000-х – високий рівень (12,4% у 2000 р.). далі поступове зниження до 7,1% у 2008 році. У кризові роки 2009–2010 рр. – зростання (9,6% у 2009 році). 2011–2013 рр.– знову поступове зниження (до 7,7%). 2014–2017 рр. – зростання безробіття (9–10%) через втрату територій і скорочення виробництва. 2018–2019 рр. – деяке зниження до 9,1%. 2020 рік – знову ріст до 9,9%. У період війни (2022–2024 рр.) рівень безробіття залишається підвищеним (за даними з вищенаведеної таблиці (Рисунок 5), близько 9–10%).

Тож отримуємо такий взаємозв'язок між даними показниками:

При зростанні іноземних інвестицій у 2000–2008 рр. відбувалось і зростання ВВП і зниження безробіття. Це підтверджує позитивний вплив інвестицій на економіку. Навпаки, у 2009 році: падіння інвестицій і падіння ВВП та зростання безробіття. Знову ж у 2010–2013 рр.: відновлення інвестицій посприяло зростанню ВВП і скороченню безробіття. Але у 2022–2024 рр. війна нівелює позитивний ефект інвестицій, тож попри деяке відновлення прямих іноземних інвестицій, ВВП залишається під тиском, а безробіття – високим.

Так, іноземні інвестиції в Україні мають позитивний вплив на економічне зростання та зайнятість у періоди стабільності, але вплив інвестицій на ВВП та ринок праці дуже залежить від політичних та воєнних ризиків. Тож для зростання впливу ППІ потрібні гарантії безпеки для інвесторів, судова та податкова реформи, спрямування інвестицій у виробничі галузі, що створюють робочі місця.

Враховуючи темпи зміни ВВП та валових інвестицій слід зазначити, що між ними існує певна кореляція:

Коефіцієнт кореляції Пірсона (r) = 0.42;

p - value = 0.046.

$R^2 = r^2 = 0.1764$

p -value=0,046, що дозволяє констатувати, оскільки отримане значення p -рівня менше за критичне значення 0,05, що зв'язок між показниками є статистично значущим. Це означає, що виявлена залежність не є випадковою і підтверджує реальний вплив інвестицій на макроекономічну динаміку.

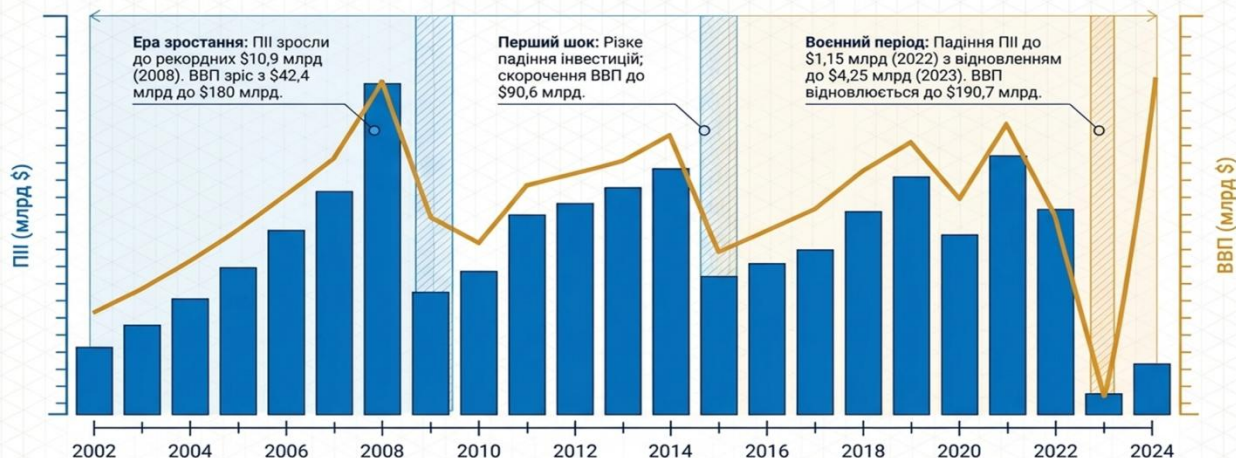
Сила та напрям зв'язку ($r=0,42$): коефіцієнт кореляції Пірсона свідчить про наявність прямого зв'язку середньої сили. Додатне значення коефіцієнта підтверджує позитивну тенденцію: зі зростанням обсягів іноземного капіталу спостерігається тенденція до зростання обсягів виробництва товарів і послуг (ВВП) у національній економіці.

Пояснювальна здатність ($R^2=0,1764$): коефіцієнт детермінації показує, що приблизно 17,6% змін номінального ВВП можна пояснити саме змінами в обсягах прямих іноземних інвестицій. Це підтверджує роль інвестицій як важливого економічного мультиплікатора.

Вплив інших факторів: відносно невисоке значення R^2 пояснюється тим, що на економічний розвиток держави, окрім ППІ, суттєво впливають додаткові фактори, такі як: воєнні та політичні ризики; інфляційні процеси та зовнішньоекономічна кон'юнктура; бюджетна політика та обсяги міжнародної фінансової допомоги.

Історична кореляція підтверджує пряму залежність ВВП від надходження капіталу

Статистично значущий зв'язок:
Коефіцієнт Пірсона $r = 0.42$, $p < 0.05$.
Інвестиції працюють як економічний мультиплікатор.

NotebookLM

³Рисунок 2.6 - Кореляція залежності ВВП від надходження капіталу.

На основі результатів кореляційного аналізу (рис. 2.6) можна сформулювати наступне пояснення взаємозв'язку між темпами зміни ВВП та прямими іноземними інвестиціями (ПІІ) в Україні:

Аналіз показує (див. рис. 2.6), що іноземні інвестиції мають найбільш відчутний позитивний вплив на економічне зростання та зайнятість у періоди стабільності (наприклад, у 2000–2008 роках). Проте в умовах війни (2022–2024 рр.) безпекові ризики частково нівелюють цей позитивний ефект, залишаючи ВВП під значним тиском навіть при деякому відновленні припливу капіталу.

Таким чином, результати підтверджують, що ПІІ залишаються важливим чинником розвитку, але для посилення їхнього впливу на ВВП необхідне стабільне інституційне середовище та мінімізація воєнних ризиків.

Результати аналізу підтверджують, що прямі іноземні інвестиції залишаються важливим чинником економічного розвитку України, проте їхній вплив не є визначальним без належного функціонування інституційного середовища та реалізації структурних реформ.

Отже, для забезпечення стійкого економічного зростання державна політика повинна бути спрямована не лише на збільшення обсягів залучення іноземного капіталу, але й на формування сприятливого

³ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

інвестиційного клімату, підвищення рівня правового захисту інвесторів та розвиток інноваційної економіки.

Період 2005–2012 рр., який характеризувався відносною економічною стабільністю (за винятком впливу світової фінансової кризи 2008 року), супроводжувався не лише зростанням обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку України, а й активізацією інвестиційної діяльності вітчизняних суб'єктів за кордоном. Така тенденція свідчить про розширення участі українського бізнесу в міжнародних інвестиційних процесах та пошук більш привабливих умов для розміщення капіталу. Водночас однією з причин збільшення обсягів інвестицій за межі країни могло бути прагнення оптимізувати податкове навантаження шляхом використання сприятливіших юрисдикцій.

Аналіз динаміки інвестиційних потоків засвідчує відсутність їх стабільного та послідовного зростання як в напрямі залучення іноземного капіталу в Україну, так і в напрямі його вивезення за кордон. Така нестабільність значною мірою зумовлена впливом економічних кризових явищ, політичною нестабільністю та воєнними подіями, що мали місце протягом 2014–2020 рр. За цих умов забезпечення стабільного надходження іноземних інвестицій та підвищення інвестиційної привабливості країни є важливими передумовами відновлення економічної активності, модернізації виробництва та прискорення соціально-економічного розвитку України. [13]

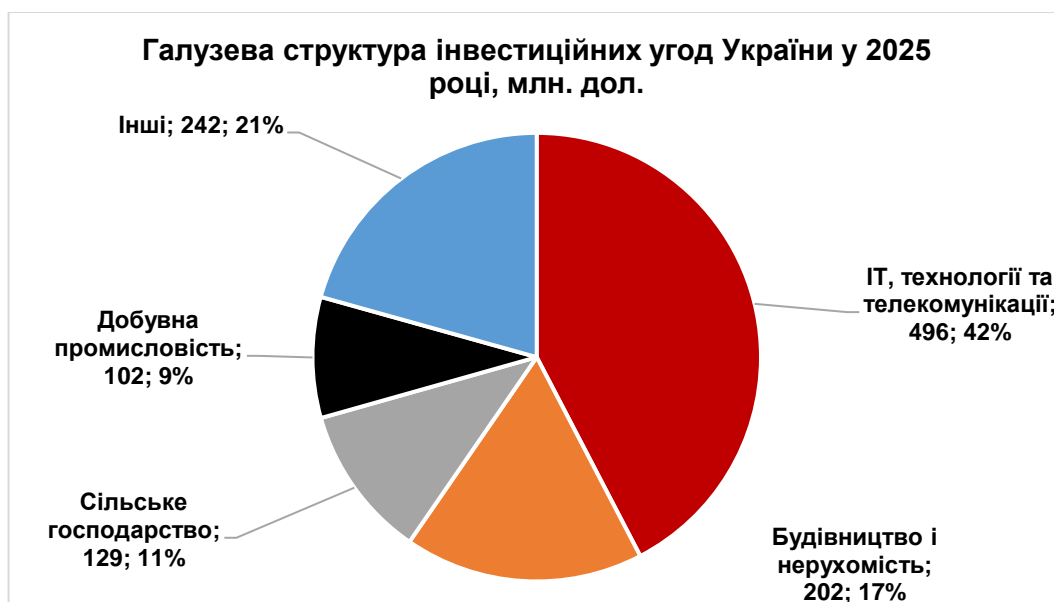

Рисунок 2.7. Галузева структура інвестиційних угод України у 2025 р.

В галузевому розрізі, як за обсягом угод, так і за їх кількістю був лідером сектор ІТ, технологій та телекомунікацій, на який припало \$496 млн та 41 угода. На другому місці за обсягом угод – будівельна сфера і сектор нерухомості із показником \$202 млн та 29 угод. Третім за

інвестиційною активністю був сектор сільського господарства, в якому було здійснено щонайменше 11 знакових угод на суму \$129 млн. Добувна промисловість також була в фокусі інтересів інвесторів, більше \$100 млн було проінвестовано в рамках 8 угод. [14]

В технологічному секторі України варто виділити окрему нішу – “defense tech”, яка набирає оберти в Україні в умовах затяжної війни. Суттєве зростання кількості інвестиційних угод в цій сфері було зафіксовано у 2024 році незважаючи на те, що переважна кількість проектів та компаній є засекреченими. Основні сегменти ринку, які найбільше цікавлять інвесторів, – БПЛА, РЕР, РЕБ і робототехніка з military tech та ШІ, кібербезпека та розмінування. Також у 2024 році побільшало іноземних інвесторів, які анонсували відкриття спільних підприємств та виробництв в оборонній та військово-технічній сфері.[15]

Більш наочно нестабільність відносин України з зовнішніми інвесторами показує динаміка приросту загального обсягу ПІІ в Україні.

Наведені дані (див. рис. 2.7.) свідчать, що найбільша частка прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності припадає на фінансовий сектор та логістику. Другу за обсягами групу становлять оптова і роздрібна торгівля, операції з нерухомим майном, а також професійна, наукова та технічна діяльність, які разом забезпечують від 71% до 83% загального обсягу інвестицій. При цьому спостерігається значне зменшення інвестицій у фінансову та страхову сфери майже вдвічі, а також у промисловість, зокрема в металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів (за винятком машин і устаткування), де обсяги скоротилися майже вчетверо.

Аналіз територіальної структури ПІІ в Україну свідчить про виражену тенденцію до надмірної концентрації ПІІ до столиці, та прилеглого до неї регіону. Сукупна частка Києва і Київської області станом на 2019 рік склала 57% від загального обсягу надходжень ПІІ до країни. Таку тенденцію можна пояснити тим, що зарубіжні інвестори в переважній більшості реєструють компанії в Києві, а самі виробничі потужності розміщують поза столицею. Аналіз територіальної структури за наступний період 2019-2023 роки показує в цілому незмінність тенденцій попередніх років.

За результатами дослідження Київської школи економіки[10], перелік найбільших іноземних інвестицій в українську економіку в 2022-2024 роках виглядає наступним чином (рис. 2.8):

Veon (Нідерланди) інвестував 310 млн.дол. у сектор ІТ та комунікацій;

NEQSOL (Азербайджан) інвестував 232,5 млн. дол. у сферу ІТ та комунікацій;

ArcelorMittal Kryvyi Rih (Люксембург) інвестував 192,5 млн. дол. у зелену металургію;
 Lifecell (Туреччина) вклав \$180,4 млн у розвиток ІТ та комунікацій;
 Laude (Польща) здійснив інвестицію \$109,6 млн у транспорт і логістику;
 Accor (Франція) інвестував \$74,2 млн у сектор послуг (готельний бізнес);
 Onur Group (Туреччина) вклала \$50 млн у будівельні матеріали.[16]

Рисунок 2.8-Галузева структура інвестиційних угод України у 2024 р.⁴

Аналіз топографії капіталу в Україні за 2024 рік, представлений на рис.2.7, демонструє чітку галузеву спеціалізацію інвестиційних потоків, де домінують сектори, критично важливі для функціонування економіки в умовах війни та майбутнього відновлення.

Пояснення до структури інвестиційних угод можна згрупувати за такими ключовими напрямками:

⁴ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

ІТ, технології та телекомунікації - абсолютний лідер: цей сектор очолює рейтинг як за обсягом залучених коштів, так і за кількістю транзакцій. У 2024 році на нього припало 496 млн дол. США в межах 41 угоди. Найбільшими гравцями тут виступили компанії Veon (Нідерланди) з інвестицією 310 млн дол. та NEQSOL (Азербайджан), що вклала 232,5 млн дол..

Будівельна сфера та нерухомість: сектор посідає друге місце з показником 202 млн дол. США та 29 угодами. Висока активність зумовлена нагальними потребами у відновленні зруйнованої інфраструктури та житлового фонду. Прикладом великої інвестиції є вкладення Onur Group (Туреччина) у розмірі 50 млн дол. у виробництво будівельних матеріалів.

Агропромисловий комплекс (АПК): попри воєнні ризики, аграрний сектор залишається у трійці лідерів. Було здійснено щонайменше 11 знакових угод на загальну суму 129 млн дол. США.

Добувна промисловість: сектор залучив понад 100 млн дол. США через 8 інвестиційних угод, що підкреслює збереження інтересу до українських природних ресурсів навіть у кризовий період.

Defense Tech — стратегічна ніша: окрему увагу варто приділити напряму воєнних технологій (military tech), який стрімко набирає обертів. У 2024 році зафіксовано суттєве зростання кількості угод у сферах БПЛА, РЕБ, робототехніки, ШІ та розмінування. Багато іноземних інвесторів анонсували створення спільних підприємств саме в цій оборонній сфері.

Інші ключові інвестиції: крім вищезазначених лідерів, значні капіталовкладення спрямовувалися в зелену металургію (ArcelorMittal Kryvyi Rih — 192,5 млн дол.), транспорт і логістику (Laude — 109,6 млн дол.) та готельний бізнес (Accor — 74,2 млн дол.).

Таким чином, топографія капіталу у 2025 році свідчить про адаптацію інвесторів до воєнних умов, де пріоритет надається високотехнологічним рішенням, критичній інфраструктурі та проектам, що забезпечують обороноздатність та життєдіяльність держави.

2.2. Інвестиції в сталий розвиток: стан та роль у відбудові України

Попри відновлення інвестиційної активності, поточні обсяги капіталу покривають менше 1% від загальної потреби у відбудові, яка оцінюється Світовим банком у 486 млрд дол. США.

Отже, динаміка змін (див. рис. 2.7) свідчить про необхідність переходу від пасивного очікування допомоги до активної ESG-трансформації. Впровадження цифрових інструментів (таких як

екосистема DREAM, формат iXBRL та цифровий інвестиційний паспорт) є обов'язковою умовою для залучення довгострокового приватного капіталу в обсязі 15–20% від щорічного інвестиційного розриву.

Війна завдає Україні шалених збитків. За даними Київської школи економіки, до початку квітня 2024 року загальна вартість знищених росіянами об'єктів інфраструктури становила 157,2 млрд дол. Однак для відновлення знищеного після завершення війни потрібно буде набагато більше.

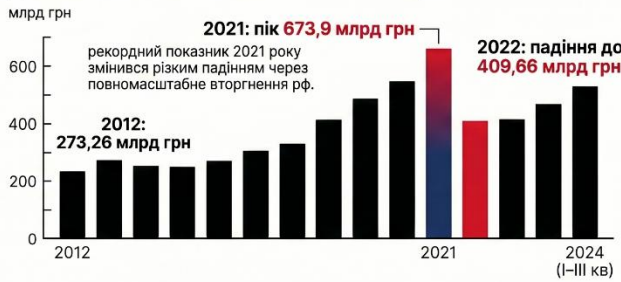
За оцінками Світового банку, протягом наступних десяти років для відбудови зруйнованої інфраструктури Україні необхідно буде щонайменше 486 млрд дол.[17]

Попри велику війну, в Україну не припинили вкладати кошти й зовнішні інвестори. Так, за даними Національного банку, у 2023 році вони інвестували в економіку 4,25 млрд дол. Це навіть більше, ніж у відносно мирні 2016-2017 роки. Щоправда, переважна частина цих інвестицій (3,2 млрд дол) – це реінвестовані доходи іноземних компаній, які вже працюють в Україні. Головна причина – вони не можуть виплатити дивіденди материнським структурам. Зокрема, іноземний бізнес вкладав у відновлення потужностей, які постраждали внаслідок обстрілів чи окупації. Крім того, у 2023 році багато компаній інвестували в резервні джерела енергії, зокрема купували великі промислові генератори.

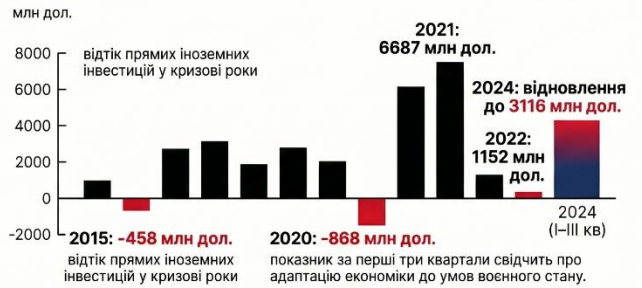
Представлена нижче інфографіка (рис. 2.7) візуалізує результати дослідження трансформації інвестиційного потенціалу України у період 2010–2024 років, демонструючи вплив макроекономічних шоків та воєнної агресії на пріоритети фінансування сталого розвитку.

Інвестиції та сталий розвиток України: Динаміка змін (2010–2024)

ДИНАМІКА КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

ДИНАМІКА ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ (ПІІ)

ПРІОРИТЕТИ ІНВЕСТУВАННЯ В ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

⁵Рисунок 2.7 - Інвестиції та сталий розвиток : динаміка змін України

1. Динаміка обсягів інвестування (капітальні та прямі іноземні інвестиції) демонструють наступну тенденцію, а саме: капітальні інвестиції в економіку України демонструють довгострокову тенденцію до зростання, яка, проте, неодноразово переривалася кризовими явищами: Революцією Гідності (2013–2014 рр.), пандемією COVID-19 (2020 р.) та повномасштабним вторгненням РФ (2022 р.). Прямі іноземні інвестиції (ПІІ): Аналіз підтвердив пряму залежність ВВП від припливу капіталу: рекордний рівень ПІІ у 10,9 млрд дол. США (2008 р.) відповідав етапу стрімкого економічного зростання. У 2022 році спостерігалось критичне падіння до 1,15 млрд дол. США, проте вже у 2023 році зафіксовано відновлення до 4,25 млрд дол. США. Важливо враховувати, що 75% цього обсягу становлять реінвестовані доходи іноземних компаній, заблоковані через валютні обмеження.

2. Структурні зрушення у видах діяльності, що забезпечують ЦСР. Аналіз питомої ваги інвестицій у сектори, критично важливі для сталого розвитку, виявив тривожні деформації, зумовлені війною:

В сфері «Освіта та охорона здоров'я (людський капітал)»: спостерігається стійке скорочення фінансування. Частка інвестицій в освіту впала у 3,6 раза (з 1,01% у 2010 р. до 0,28% у 2024 р.).

⁵ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

Фінансування охорони здоров'я після пандемічного піка 2020 року зменшилося майже вдвічі.

В сфері «Екологія та енергетика»: інвестиції в охорону довкілля досягли історичного мінімуму у 1,32% у 2023 році. Це створює системні ризики в контексті європейського регулювання CBAM, оскільки ігнорування декарбонізації може призвести до втрати інвестицій на суму 4,7 млрд дол. США до 2030 року.

В сфері «Телекомунікації та ІТ»: питома вага капіталовкладень у телекомунікації зростала у кризові періоди, досягнувши 3,75% у 2024 році. Сектор ІТ залишається лідером за залученням приватного капіталу (496 млн дол. США у 2024 р.).

В сфері «Державне управління та оборона»: в умовах війни ці сектори стали пріоритетними для інвестування (Ціль 16 — мир та справедливість), досягнувши частки 11,04% у 2024 році.

3. Кореляційний зв'язок та інвестиційний розрив.

Доведено наявність прямого зв'язку середньої сили між ПІІ та ВВП України (коефіцієнт кореляції $r = 0,42$). Приблизно 17,6% змін номінального ВВП детерміновані саме динамікою іноземного капіталу.

Для зброярів присутність в Україні має стратегічний інтерес. По-перше, наявність тут виробничих потужностей суттєво скорочує логістичні витрати. По-друге, ці компанії мають можливість протестувати свої розробки в умовах реальної війни та оперативно їх удосконалювати, що є неабиякою конкурентною перевагою.

Важливу роль у процесі післявоєнної відбудови України відіграють міжнародні фінансові організації, донорські платформи та спеціальні механізми страхування ризиків для інвесторів.

Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародний валютний фонд та Європейський інвестиційний банк здійснюють фінансову підтримку України шляхом надання кредитів, грантів та технічної допомоги.

Одним із ключових інструментів підтримки інвестицій є механізми страхування воєнних ризиків. Зокрема, агентство MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency), що входить до структури Світового банку, надає гарантії іноземним інвесторам від ризиків, пов'язаних із війною, експропріацією майна та політичною нестабільністю.

Важливу роль також відіграє американська корпорація DFC (U.S. International Development Finance Corporation), яка підтримує приватні інвестиційні проєкти в Україні та забезпечує фінансові гарантії для бізнесу.

Крім цього, значна частина фінансування надходить у формі грантової допомоги від країн ЄС, США, Канади, Японії та міжнародних донорських платформ. Такі кошти спрямовуються на відновлення енергетичної інфраструктури, житлового сектору, транспорту та цифровізації економіки.

Міжнародні механізми фінансування дозволяють зменшити інвестиційні ризики, стимулюють приплив приватного капіталу та створюють передумови для довгострокового економічного розвитку України.

Однією з причин, чому іноземному бізнесу може бути цікаво працювати в Україні, є низька конкуренція на вітчизняному ринку.

Іноземних інвесторів також приваблює в Україні близькість до ЄС і можливості, які відкриються після вступу країни в Євросоюз. При цьому тут набагато дешевша, ніж у сусідів, робоча сила, що збільшує рентабельність потенційного виробництва.

Але після закінчення війни для залучення іноземних інвесторів владі доведеться реформувати судову систему, правоохоронні органи, податкову та митну служби, захистити права власності.

ESG-інвестування у відбудову України: стратегічні перспективи та виклики

Інтеграція принципів ESG (екологія, соціальна відповідальність, управління) є ключем до прозорої відбудови України та її успішної інтеграції в ринки ЄС. Хоча глобальний ринок ESG-активів стрімко зростає, Україна має збалансувати очевидні переваги залучення капіталу з ризиками маніпуляцій та відсутністю стандартів.

ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ВІДБУДОВИ

53 трлн доларів США

очікуваний обсяг світових ESG-активів до 2025 року, що становить третину глобальних інвестицій.

залучення іноземного капіталу та прозорість: впровадження стандартів ESG підвищує рівень корпоративного управління та сприяє дієвій боротьбі з корупцією.

екологічне та соціальне відродження: розвиток відновлюваної енергетики та відбудова зруйнованої соціальної інфраструктури згідно з міжнародними стандартами.

СЛАБКІ СТОРОНИ ТА КРИТИЧНІ РИЗИКИ

ризик «greenwashing» та «carbonwashing»: маніпуляції з екологічною звітністю та маркетингове маскування реальних викидів вуглецю компаніями.

брак єдиних стандартів та систем вимірювання: відсутність уніфікованої звітності ускладнює об'єктивне оцінювання ефективності інвестиційних проєктів.

«social washing» та додаткові витрати: імітація соціальної відповідальності та висока вартість модернізацій для переходу на стандарти ESG.

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ESG-ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ

кошти іноземних донорів та фондів

високий рівень безпеки та міжнародний аудит

репарації та конфісковані активи РФ

цільове фінансування екологічного та соціального відновлення

зелені облігації та кредити банків

доступ до нових ринків капіталу та пільгові умови

Рисунок 2.8. ESG-інвестування у відбудову України: стратегічні перспективи. ⁶

⁶ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

Країни залучають іноземні інвестиції через створення сприятливого інвестиційного клімату, що включає стабільне законодавство, захист прав власності, а також надання податкових пільг та інших стимулів для інвесторів. Важливими факторами також є розвинена інфраструктура, доступ до великих ринків, кваліфікована робоча сила та політична стабільність.

Глобальні уроки дерегуляції: стимули замість жорстких законів

Досвід провідних країн показує, що для залучення ПІІ не обов'язковий єдиний спеціальний закон; важливіша гнучка система преференцій.

Велика Британія	Німеччина	Франція
Модель Відсутність спецзаконодавства та дозволів на діяльність іноземців.	Регулювання через закони "Про зовнішні економічні зв'язки" та "Про кредити".	Диференціація між інвесторами з ЄС та інших країн.
Ключовий стимул Відсутність податків на капіталовкладення в обладнання, знижені податки на будівництво споруд.	Субсидії для депресивних регіонів, прискорене списання активів у перший рік, пільгові банківські кредити.	Преференційний податковий режим у "зонах підприємництва", вільний переказ прибутків без обмежень.

NotebookLM

Рисунок 2.9. Досвід країн у залученні прямих іноземних інвестицій.⁷

Якщо порівнювати із країнами Центральної та Східної Європи, то показники притоку ПІІ України як частки від ВВП, від капітальних інвестицій, а також накопичених ПІІ на душу населення, залишаються на низькому рівні. У 2023 році накопичені ПІІ у Польщі, яка до повномасштабної війни була співставною із нами за чисельністю населення, склали \$335,5 млрд, тоді як в Україні \$55,1 млрд, тобто були у 6 разів більшими. Це говорить про те, що українська економіка залишається суттєво недоінвестованою.

Отже, ключові фактори залучення інвестицій:

1. Стабільне правове та політичне середовище: країни, що мають чіткі та стабільні закони щодо іноземних інвестицій, а також політичну стабільність, є більш привабливими для інвесторів.

⁷ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLM» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLM. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

2.Сприятливий податковий режим: знижені податки на прибуток, податкові канікули або інші податкові пільги можуть значно збільшити привабливість країни для інвестицій.

3.Гарантії захисту інвестицій: наявність механізмів захисту прав інвесторів та їхніх вкладень є важливим фактором для прийняття рішення про інвестиції.

4.Розвинена інфраструктура: інвестиції потребують наявності якісної транспортної, комунікаційної та енергетичної інфраструктури для ефективної роботи бізнесу.

5.Доступ до ринків і ресурсів: країни, що мають доступ до великих внутрішніх чи зовнішніх ринків та до природних ресурсів, приваблюють більше інвестицій.

6.Наявність кваліфікованої робочої сили: доступ до досвідчених та кваліфікованих працівників є важливим для багатьох видів інвестицій, особливо у високотехнологічних галузях.

7.Державна підтримка та стимулювання: Уряд може активно залучати інвестиції шляхом створення спеціальних економічних зон, надання грантів або субсидій для пріоритетних галузей.

8.Прозорість і боротьба з корупцією:

Відсутність корупції та високий рівень прозорості в державному управлінні є ключовими елементами для створення довіри інвесторів.

До групи країн, у яких відсутній єдиний спеціальний закон, що регулює інвестиційну діяльність, проте діють окремі нормативно-правові акти зі спеціальними положеннями щодо стимулювання інвестицій, належать Велика Британія, Федеративна Республіка Німеччина, Франція та Бразилія. Аналіз інвестиційної політики Великої Британії свідчить, що країна є одним із значних реципієнтів іноземного капіталу, попри відсутність окремого профільного законодавства у сфері інвестиційної діяльності [17].

Залученню іноземних інвестицій у Великій Британії сприяють структурні економічні трансформації, покращення загальної макроекономічної ситуації, прагнення іноземних компаній до освоєння нових ринків збуту, а також відносно висока норма прибутковості, зумовлена порівняно нижчими витратами на робочу силу. Важливу роль відіграє також ефективна податкова система, яка передбачає, зокрема, відсутність оподаткування капіталовкладень в обладнання та знижене податкове навантаження на інвестиції у будівництво. Крім того, у Великій Британії іноземні інвестори звільнені від необхідності отримання спеціальних дозволів для здійснення інвестиційної діяльності на території держави [17].

Подібний підхід спостерігається і в Німеччині, де також відсутній єдиний закон, що комплексно регулює інвестиційну діяльність. Водночас правове регулювання здійснюється на основі низки нормативних актів,

зокрема законів «Про зовнішні економічні зв'язки» та «Про кредити». Згідно з їхніми положеннями, відсутні суттєві законодавчі обмеження щодо руху капіталу, обсягів і характеру валютних операцій, а також фінансування іноземних компаній на внутрішньому ринку позикового капіталу.

Окремої уваги заслуговує система стимулювання інвестицій у регіони з нижчим рівнем економічного розвитку. З метою подолання регіональних диспропорцій у Німеччині запроваджено механізми підтримки інвестиційної діяльності, відповідно до яких іноземні інвестори, окрім стандартних амортизаційних відрахувань, мають право на прискорене списання витрат на придбання або виробництво основних засобів протягом першого року інвестування. Додатково інвестиційні проекти можуть фінансуватися банківськими кредитами на пільгових умовах зі зниженими відсотковими ставками [17].

Досвід Франції також є показовим у контексті правового регулювання іноземних інвестицій, оскільки в цій країні відсутній єдиний спеціальний закон у зазначеній сфері. Натомість функціонує система попереднього повідомлення компетентних органів про наміри здійснення інвестицій, яка переважно застосовується до інвесторів із країн, що не є членами Європейського Союзу, у разі їх участі в капіталі французьких компаній.

Французьке законодавство чітко розмежує прямі та інші види іноземних інвестицій, що зумовлює застосування більш лояльного регулювання до окремих форм капіталовкладень. Водночас іноземним інвесторам гарантується право безперешкодного виведення прибутків за межі країни без додаткових обмежень. Сприятливий інвестиційний клімат також забезпечується через систему державного стимулювання інвестицій у пріоритетні галузі економіки, а також запровадження податкових пільг для підприємств, що функціонують у так званих «зонах підприємництва Франції» [17].

Досвід країн, які проходили етапи післявоєнного відновлення або масштабної економічної трансформації, демонструє важливість створення сприятливого інвестиційного клімату, міжнародної підтримки та впровадження структурних реформ.

Польща після вступу до ЄС змогла суттєво збільшити обсяги прямих іноземних інвестицій завдяки проведенню економічних реформ, боротьбі з корупцією, розвитку інфраструктури та інтеграції до європейського ринку. Значна частина інвестицій спрямовувалася у виробництво, логістику та технологічний сектор.

Хорватія після завершення воєнних дій у 1990-х роках активно залучала міжнародне фінансування для відбудови транспортної, туристичної та енергетичної інфраструктури. Важливим фактором стала підтримка міжнародних фінансових організацій та адаптація законодавства до стандартів ЄС.

Південна Корея після військового конфлікту другої половини ХХ століття здійснила масштабну модернізацію економіки за рахунок поєднання іноземних інвестицій, державної підтримки промисловості та розвитку високотехнологічних галузей.

До основних проблем, що стримують розвиток іноземного інвестування в Україні, належать корупція та неефективність судової системи, політична нестабільність, а також недосконалість законодавчої бази. Остання проявляється у нечіткості та непрозорості правових норм, можливості їх неоднозначного трактування, а також у частих змінах нормативно-правових актів. Додатковими перешкодами виступають митні бар'єри, що зумовлюють численні скарги з боку іноземних бізнес-структур і значною мірою пов'язані з нестабільністю законодавства.

Серед інших факторів, що негативно впливають на інвестиційний клімат, варто відзначити високий рівень бюрократизації, який проявляється у необхідності отримання значної кількості дозвільних документів у різних державних інстанціях. Також проблемою є недостатньо розвинена система страхування інвестицій, зокрема обмеженість механізмів державного страхового захисту іноземного капіталу. Додатковими стримувальними чинниками виступають інфляційні процеси, складність реєстраційних і ліцензійних процедур, обмеження руху капіталу та валютних операцій, масштабна трудова міграція, а також екологічні проблеми в окремих регіонах країни.

Відповідно до проведеного дослідження, пріоритетними напрямками активізації залучення іноземних інвестицій мають стати завершення формування стабільної та узгодженої нормативно-правової бази. Наразі законодавство України характеризується певними недоліками, зокрема нестабільністю, відсутністю системності та наявністю внутрішніх суперечностей.

Важливим завданням також є забезпечення політичної стабільності, посилення заходів щодо запобігання корупції, а також подальше реформування податкової та судової систем. Зокрема, доцільним є спрощення оподаткування підприємницької діяльності, зниження податкового навантаження та запровадження додаткових податкових стимулів для іноземних інвесторів з метою підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Особливу увагу слід приділити підтримці інвестицій у депресивні регіони шляхом надання їм додаткових преференцій.

Окремим напрямом є зміцнення фінансово-кредитної системи, розвиток небанківських фінансових установ, зокрема лізингових і страхових компаній, а також венчурних фондів. Важливим є також стимулювання інвестицій у науково-технічну та інноваційну діяльність.

Крім того, доцільним є формування позитивного інвестиційного іміджу України шляхом активної інформаційної політики, реклами

інвестиційних переваг у міжнародних засобах масової інформації та проведення тематичних міжнародних конференцій для іноземних інвесторів.

Завершальним напрямом є проведення виваженої макроекономічної та фінансової політики, спрямованої на стабілізацію економічного середовища, що сприятиме формуванню сприятливого інвестиційного клімату та усуненню ключових перешкод для залучення іноземного капіталу.

Висновки до розділу 2

У другому розділі проведено аналіз сучасного стану залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України та оцінено їх вплив на основні макроекономічні показники розвитку держави. Встановлено, що динаміка інвестиційних потоків значною мірою залежала від економічної та політичної стабільності країни. Найбільші обсяги іноземних інвестицій спостерігалися у періоди економічного зростання, тоді як фінансові кризи та воєнні дії призводили до їх суттєвого скорочення.

За результатами аналізу виявлено наявність позитивного взаємозв'язку між обсягами прямих іноземних інвестицій, валовим внутрішнім продуктом та рівнем зайнятості населення. Зростання інвестицій у докризові періоди супроводжувалося збільшенням ВВП та скороченням безробіття. Водночас повномасштабна війна суттєво посилила інвестиційні ризики та обмежила позитивний вплив іноземного капіталу на економічний розвиток.

Також досліджено галузеву структуру інвестиційних вкладень, що засвідчила зростання інтересу інвесторів до секторів інформаційних технологій, будівництва, агропромислового комплексу, оборонної промисловості та інфраструктурних проєктів. Отримані результати підтверджують необхідність удосконалення державної політики щодо стимулювання інвестиційної активності та зниження ризиків для інвесторів.

Доведено наявність статистично значущого прямого кореляційного зв'язку середньої сили між надходженням ПІІ та номінальним ВВП України (коефіцієнт Пірсона $r=0,42$ при $p<0,05$). При цьому встановлено, що лише 17,6% варіації ВВП пояснюється інвестиційним чинником, що вказує на домінуючий вплив воєнних ризиків, інфляції та зовнішньої допомоги у воєнний період.

Систематизовано галузеву структуру інвестиційних угод, де абсолютним лідером визначено сектор ІТ, технологій та телекомунікацій (496млн у 2024р.), а другою за обсягами—будівельну сферу (202 млн). Охарактеризовано формування стратегічної ніші Defense Tech (БПЛА, РЕБ, робототехніка), яка стає ключовим центром тяжіння для іноземного R&D-капіталу.

Виявлено критичну територіальну диспропорцію у розподілі капіталу: констатовано, що близько 57% усіх ПІІ концентруються у місті Києві та Київській області, що зумовлено переважно місцем реєстрації юридичних осіб, а не фактичним розташуванням виробничих потужностей.

РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.

3.1. Фінансово-інституційні інструменти подолання інвестиційного розриву

Наразі в Україні розробляються механізми підтримки інвесторів та пом'якшення інвестиційних ризиків, також здійснюються заходи щодо розширення інфраструктури страхування військових ризиків, розвитку індустриальних парків, залучення інвестицій через міжнародні фінансові інституції.

У межах дослідження зазначеного питання доцільно відзначити, що Кабінет Міністрів України з метою покращення інвестиційного клімату затвердив порядок компенсації за рахунок державних коштів витрат інвесторів, пов'язаних із будівництвом об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, відповідно до Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» від 17 грудня 2020 року.

Правове регулювання інвестиційної діяльності має безпосередній вплив на рівень інвестиційної привабливості країни. Для вдосконалення національного законодавства корисним є вивчення досвіду таких країн, як Польща, Чехія, Угорщина та Бразилія, які забезпечують іноземним інвесторам національний режим без суттєвих обмежень їхньої діяльності. Окрім того, доцільним є врахування практики Німеччини та Угорщини щодо запровадження спеціальних пільг і преференцій для інвесторів, які здійснюють вкладення в депресивні регіони, тобто території з нижчим рівнем економічного розвитку.

На даний момент, зарубіжні країни вже допомагають Україні, дослідимо причини і мотиви.

Причина №1 - Пряма загроза: Російська агресія створила гуманітарну катастрофу і країна потребує негайної допомоги. Гранти допомагають забезпечити життєво необхідними ресурсами мільйони українців. Геополітична стабільність: Підтримка України – це інвестиція в стабільність всього регіону. Захист демократичних цінностей: Росія є загрозою для демократичних країн, тому підтримка України – це захист спільних цінностей.

Причина №2 – Прагнення безпеки: відлякування агресора: Надання військової допомоги та фінансування оборонних проєктів посилює обороноздатність України і відлякує потенційних агресорів. Стимування російської експансії: Підтримка України – це сигнал для Росії про те, що

її агресивна політика не буде терпітись. Захист власних інтересів: Багато країн бачать в Україні бар'єр на шляху російської експансії і тому підтримують її.

Причина №3 – Євроінтеграція: гранти стимулюють проведення реформ в Україні, наближаючи її до стандартів Європейського Союзу. Розширення ЄС: Підтримка України – це інвестиція в майбутнє розширення Європейського Союзу. Створення спільного ринку: Інтеграція України в європейський економічний простір створює нові можливості для бізнесу та інвестицій.

Причина №3 - Превентивні заходи:

Попередження майбутніх конфліктів: інвестування в стабілізацію України допомагає запобігти виникненню нових конфліктів в регіоні.

Зміцнення демократії: підтримка демократичних процесів в Україні сприяє стабільності та розвитку країни.

Створення позитивного образу: демонстрація солідарності з Україною підвищує міжнародний авторитет країн-донорів.

Додаткові фактори, які можуть впливати на обсяг і напрямки грантової допомоги нашій державі - політичні відносини між країнам (країни, які мають тісніші політичні відносини з Україною, як правило, надають більшу допомогу), економічні інтереси, тобто деякі країни можуть надавати гранти, щоб отримати доступ до українського ринку або розширити свою сферу впливу. А також має місце громадська думка: тиск населення зарубіжних країн може спонукати їх уряди надавати більшу допомогу Україні.

Під час воєнного стану підтримка України грантами, а також залучення іноземних інвестицій – це умова не тільки виживання держави у поточний момент, але й передумова подальшого успішного повоєнного відновлення та розвитку. Недарма статистика свідчить, що найвпливовішим фактором забезпечення економічної стабільності в Україні в нинішніх реаліях є також й залучення прямих іноземних інвестицій.

Використання цифрових технологій для підвищення ефективності управління інвестиційними проектами відбудови України:

В умовах післявоєнного відновлення України особливого значення набуває забезпечення прозорості, ефективності та підзвітності процесів залучення і використання інвестиційних ресурсів. Значні обсяги фінансової допомоги міжнародних організацій, приватних інвесторів та держав-партнерів потребують впровадження сучасних цифрових інструментів моніторингу та аналітики.

Одним із перспективних напрямів удосконалення системи управління інвестиціями є створення єдиної цифрової платформи моніторингу інвестиційних проектів відбудови України. Основною метою такої платформи має стати централізований збір, обробка та візуалізація

інформації щодо реалізації інвестиційних проєктів на національному та регіональному рівнях.

Функціональні можливості запропонованої платформи можуть включати:

- формування інтерактивних аналітичних панелей (дашбордів) для відображення ключових показників інвестиційної діяльності;
- моніторинг стану реалізації інвестиційних проєктів у режимі реального часу;
- відображення географічного розподілу інвестицій між регіонами України;
- оцінювання ефективності використання інвестиційних ресурсів;
- автоматичне формування аналітичних звітів для органів державної влади та міжнародних партнерів;
- контроль дотримання принципів ESG (Environmental, Social, Governance) під час реалізації проєктів відбудови.

Використання технологій Business Intelligence (BI), великих даних (Big Data) та сучасних методів візуалізації інформації дозволить підвищити якість управлінських рішень і забезпечити своєчасне виявлення ризиків реалізації інвестиційних проєктів.

Крім того, застосування цифрових інструментів сприятиме підвищенню рівня довіри міжнародних інвесторів до процесів відбудови України завдяки відкритості інформації та можливості оперативного контролю використання коштів.

Таким чином, впровадження цифрової платформи моніторингу інвестиційних проєктів є перспективним напрямом удосконалення інвестиційної політики України та може стати важливим інструментом забезпечення ефективного післявоєнного відновлення економіки.

Інструмент	Призначення
Power BI	Візуалізація інвестиційних даних
Python	Аналіз та прогнозування інвестиційних потоків
SQL	Зберігання та обробка великих масивів даних
GIS-системи	Картографування інвестицій по регіонах
ESG-аналітика	Оцінка сталого розвитку проєктів

Таблиця 3.1- Призначення цифрових інструментів для покращення інвестиційної політики.

Одним із найгостріших викликів для економічної політики України на сучасному етапі залишається критичний інвестиційний розрив. За

оцінками Світового банку, викладеними у третьому звіті RDNA, загальний обсяг потреб у відбудові протягом наступного десятиліття становить щонайменше 486 млрд дол. США. Натомість фактичний приплив прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у 2023 році сягнув лише 4,25 млрд дол. США - показник, що, хоча й перевищує рівні 2016-2017 років, покриває менше 1% реальних потреб у відновленні країни.

Аналіз структури залученого капіталу виявляє ще одну, не менш серйозну проблему: близько 3,2 млрд дол. США (тобто приблизно 75% від загального обсягу ПІІ за 2023 рік) - це реінвестовані доходи іноземних компаній, що вже провадять діяльність в Україні. По суті, ці кошти є «заблокованими»: через діючі валютні обмеження Національного банку компанії не мають можливості виплачувати дивіденди материнським структурам і змушені залишати кошти в країні.

Для подолання зазначеного розриву та забезпечення якісної структурної трансформації економіки у роботі пропонується комплекс авторських механізмів.

1. Механізм «Стимульованого реінвестування» (Blocked Dividend Reinvestment)

Замість того, щоб допускати пасивне утримання заблокованого капіталу, пропонується запровадити програму «Зелений коридор для реінвестицій». Її суть полягає в наступному: компанії, які спрямовують накопичені «заблоковані» кошти не на підтримку поточної операційної діяльності, а на проекти «зеленої» модернізації - зокрема впровадження технологій ВАТ та декарбонізацію виробництва відповідно до цілей Європейського зеленого курсу - отримують пріоритетне право на репатріацію капіталу після поступового пом'якшення валютних обмежень НБУ.

Очікуваний ефект від реалізації цього механізму - перетворення «вимушених» інвестицій на дієвий інструмент подолання наслідків системного недоінвестування. Це особливо актуально для енергоємних секторів, зокрема гірничо-металургійного комплексу (ГМК), де потреба у вкладеннях лише задля декарбонізації оцінюється приблизно у 12 млрд дол. США.

2. Удосконалення системи страхування воєнних ризиків

Воєнна нестабільність залишається головним бар'єром для залучення «нових», тобто раніше не вкладених в Україну, коштів. Показовим є досвід авіаційної галузі напередодні повномасштабного вторгнення: фактичне припинення комерційного страхування миттєво паралізувало цілий сектор економіки.

З огляду на це, пропонується створення Національної платформи страхування воєнних ризиків, яка б поєднала державні гарантії з потенціалом міжнародних агентств - MIGA (підрозділ Групи Світового банку) та DFC. Практична реалізація платформи передбачає використання інструментарію Ukraine Investment Framework у межах

програми Ukraine Facility, що включає 7,8 млрд євро кредитних гарантій. Платформа має забезпечити спрощений і автоматизований доступ до цих гарантій для проєктів, що відповідають критеріям сталого розвитку.

Варто зазначити, що механізм MIGA є особливо важливим з точки зору залучення абсолютно нових іноземних гравців - тих, хто раніше не був присутній на українському ринку. Адже саме для таких інвесторів ризику вважаються найбільш стримуючим чинником, тоді як компанії, що вже працюють в Україні, частково адаптувалися до воєнних умов. Крім того, співпраця з MIGA автоматично стимулює дотримання вимог ESG-звітності та прозорості корпоративного управління, що є неодмінною умовою отримання міжнародних гарантій.

3. Доступ до європейських фондів декарбонізації.

Запровадження з 2026 року Механізму вуглецевого коригування на кордоні ЄС (CBAM) створює суттєву загрозу інвестиційній привабливості українського промислового сектору. За розрахунками автора, прогнозовані втрати інвестицій можуть скласти до 4,7 млрд дол. США у 2026–2030 роках. При цьому Національний фонд декарбонізації України, бюджет якого до 2030 року становить близько 182 млн євро, здатний покрити лише 0,17% від необхідних витрат на енергетичний перехід. За таких умов вкрай необхідним є досягнення на міжурядовому рівні домовленостей щодо доступу українських підприємств до Innovation Fund та Modernization Fund ЄС. Цей підхід є обґрунтованим ще й тому, що до 80% витрат на декарбонізацію українських підприємств фактично підуть на закупівлю обладнання у європейських виробників (зокрема Danieli, SMS Group тощо), що генерує очевидну економічну синергію для обох сторін.

4. Інституційна адаптація за досвідом Польщі.

Порівняльний аналіз демонструє суттєве відставання України за рівнем накопичених ПІІ: відповідний показник для Польщі (335,5 млрд дол.) перевищує український (55,1 млрд дол.) у шість разів. Разом із тим, польський досвід свідчить про те, що цілеспрямована інституційна реформа здатна кардинально змінити ситуацію: за 30 років Польща збільшила запас ПІІ у 20 разів. Статус кандидата в члени ЄС, який Україна отримала у 2022 році, відкриває вікно можливостей для проведення аналогічних перетворень. Зокрема, пришвидшення судової та податкової реформ забезпечить необхідне інституційне середовище, без якого жоден із вищезгаданих механізмів не матиме стійкого ефекту. Таким чином, подолання інвестиційного розриву можливе лише за умови одночасного переходу: від фіскального використання екологічних платежів - до їх цільового спрямування на кліматичні проєкти; від очікування зовнішніх грантів - до активної мобілізації внутрішніх ресурсів іноземного бізнесу; від пасивної реакції на ризики - до системного використання міжнародних гарантійних механізмів для захисту приватного капіталу.

3.2. Стратегія ESG-трансформації та адаптації інвестиційного середовища до вимог Європейського зеленого курсу.

Збирання даних: інтеграція з екосистемою DREAM. Рекомендується запропонувати використання Digital Restoration EcoSystem for Accountable Management (DREAM) як базового джерела даних для інвесторів. Це дозволить збирати первинну інформацію про об'єкти відбудови безпосередньо від громад у режимі реального часу, забезпечуючи прозорість (Governance).

Обробка даних: впровадження форматів XBRL та ESEF. Для того, щоб українські дані були зрозумілими міжнародним інвесторам, процедури обробки мають базуватися на European Single Electronic Format (ESEF) із використанням мови iXBRL. Це забезпечує машинне зчитування звітів та автоматизацію аналізу фінансових та ESG-показників.

Використання даних: створення «Цифрового інвестиційного паспорта». Це авторська пропозиція щодо створення аналітичної картки об'єкта, яка інтегрує фінансові дані, ESG-індикатори (викиди CO₂, енергоефективність) та статус страхування воєнних ризиків [545–546]. Такий паспорт дозволяє інвестору оцінювати ризики на основі Big Data та інтерактивних дашбордів, а не паперових звітів.

Конкретні заходи щодо розв'язання проблеми інвестиційного розриву: проблема полягає у величезному розриві між потребами (\$486 млрд) та реальним припливом капіталу. Оскільки одночасно залучити такі кошти неможливо, пропонуються наступні заходи:

Механізм «Стимульованого реінвестування» (Blocked Dividend Reinvestment). Робота виявила, що 75% ПІІ у 2023 році - це «заблоковані» доходи іноземних компаній (\$3,2 млрд). Рекомендується запровадити «Зелений коридор для реінвестицій»: компанії, що спрямовують ці кошти на декарбонізацію (ВАТ технології), отримують пріоритетне право на виведення прибутків у майбутньому.

Використання Defense Tech як R&D-хабу. Оскільки інвестори зацікавлені в тестуванні технологій в умовах реальної війни, слід запропонувати умови обов'язкового технологічного офсету - передачі воєнних інновацій у цивільний сектор (наприклад, для розмінування агроугідь) [попередні пропозиції з історії чату].

Доступ до Innovation та Modernization Funds ЄС. Оскільки 80% витрат на «зелену» модернізацію України підуть на закупівлю європейського обладнання, необхідно на міжурядовому рівні домагатися доступу українських фірм до інвестиційних фондів декарбонізації ЄС.

Заходи для оперативного відстеження тенденцій та ухвалення рішень: якщо інвестиційні бар'єри (корупція, війна) не можуть бути

усунені негайно, робота має пропонувати інструменти «раннього попередження» та адаптивного управління: впровадження «Матриці пріоритетності ESG-проектів». Замість пасивного очікування інвестицій, держава має використовувати матрицю для відбору проектів, що мають найвищий сукупний бал за економічним ефектом, екологічною стійкістю та безпековою релевантністю. Це дозволить оперативно спрямовувати обмежені кредитні гарантії (наприклад, €7,8 млрд від Ukraine Facility) у найбільш перспективні точки росту.

Формування «Регіональних ESG-рейтингів». Оскільки 57% інвестицій концентруються у столиці, запровадження системи рейтингування областей за рівнем їхньої готовності до «зеленої» відбудови стимулюватиме громади конкурувати за капітал через прозорість та екологічність [523, turn про регіональні рейтинги].

Автоматизований моніторинг викидів на джерелах. Для подолання ризиків СВМ (вуглецевого податку), що загрожує втратою \$4,7 млрд інвестицій, необхідно впровадити обов'язкові системи онлайн-моніторингу на підприємствах. Це дозволить інвесторам бачити реальну динаміку декарбонізації та оперативно реагувати на зміни в екологічному регулюванні ЄС.

Рисунок 3.1. Виклики та ризики СВА. Автоматизований моніторинг.⁸

⁸ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

Ефективне збирання та верифікація даних у процесі відбудови України потребують переходу від статичних звітів до динамічних систем управління, базовим елементом яких є Digital Restoration EcoSystem for Accountable Management (DREAM). Використання цієї екосистеми як головного джерела інформації дозволяє інвесторам отримувати прямий доступ до відомостей про об'єкти відновлення безпосередньо від територіальних громад у режимі реального часу.

Інтеграція аналітичних процесів із платформою DREAM забезпечує збір первинних мікроданих - від фіксації прямих збитків фізичної інфраструктури до детальних оцінок потреб у відбудові за принципом «Build Back Better». Такий підхід усуває інформаційну асиметрію, оскільки дані надходять «з полів», що значно підвищує їхню точність порівняно з непрямими методами оцінювання.

Для міжнародного капіталу впровадження DREAM є гарантією високих стандартів управлінської прозорості (Governance). Система дозволяє відстежувати кожен етап проєкту: відведення земельних ділянок, розробку техніко-економічних обґрунтувань, проведення екологічних оцінок (ОВД та СЕО) та завершення будівельних робіт. Це відповідає вимогам провідних фінансових інституцій, таких як Світовий банк та ЄБРР, щодо підзвітності та запобігання корупційним ризикам.

Рекомендується використовувати DREAM не просто як реєстр збитків, а як базу для формування автоматизованого ESG-моніторингу. Інтеграція цифрових індикаторів - таких як питомі викиди CO₂, рівень енергоефективності будівель та створення нових робочих місць - дозволяє інвесторам оцінювати проєкти на відповідність кліматичним цілям ЄС та принципам сталого розвитку. Таким чином, DREAM стає інструментом «раннього попередження» та оперативного ухвалення рішень, що є вирішальним фактором для залучення довгострокових інвестицій в умовах воєнних ризиків.

Для забезпечення зрозумілості та порівнянності українських економічних даних для міжнародних інвесторів процедури обробки звітності мають бути приведені до стандартів European Single Electronic Format (ESEF). Впровадження цього формату передбачає використання мови iXBRL (Inline eXtensible Business Reporting Language), яка дозволяє інтегрувати машинозчитувані теги безпосередньо у візуальні звіти формату XHTML.

Застосування iXBRL вирішує проблему інформаційної фрагментації шляхом автоматизації процесів збирання, перевірки та аналізу фінансових і нефінансових показників. Це суттєво мінімізує ризики помилок, притаманних ручній обробці даних, та підвищує загальну надійність звітності. Завдяки стандартизації метаданих міжнародні аналітики та інституційні інвестори отримують можливість проводити миттєвий крос-секторальний аналіз українських проєктів.

У контексті сталого відновлення формат ESEF стає обов'язковим інструментом для ESG-звітності згідно з вимогами Директиви CSRD. Це забезпечує прозору фіксацію екологічних та соціальних індикаторів (наприклад, викидів CO₂ або енергоефективності), що дозволяє автоматизованим системам оцінювати відповідність проєктів цілям European Green Deal.

Впровадження ESRS XBRL Тахоному дозволить українським компаніям інтегруватися у глобальну екосистему даних, де фінансова звітність та інформація про сталий розвиток є взаємопов'язаними та доступними для цифрової обробки через майбутні платформи, такі як European Single Access Point (ESAP). Такий технологічний перехід є необхідною умовою для подолання «інвестиційної асиметрії» та залучення капіталу на міжнародних фінансових ринках.

Для забезпечення ефективного залучення капіталу в проєкти відновлення пропонується перехід від традиційної паперової звітності до використання «Цифрового інвестиційного паспорта» об'єкта відбудови. Цей інструмент є динамічною аналітичною карткою, яка інтегрує фінансові, технічні та ESG-метрики в межах єдиного цифрового профілю.

Впровадження такого паспорта на базі екосистеми DREAM дозволяє розв'язати проблему інформаційної асиметрії, надаючи інвестору вичерпну базу даних для прийняття рішень. Структура паспорта включає чотири взаємопов'язані аналітичні модулі:

Модуль фінансового моніторингу: відображає реальні потреби об'єкта згідно з оцінками RDNA, обсяги вже залучених ПІІ, грантів чи пільгових кредитів, а також автоматично розраховує залишковий інвестиційний розрив.

ESG-модуль: фіксує питомі викиди CO₂, рівень енергоефективності майбутньої будівлі чи виробництва, кількість створених робочих місць та рейтинг прозорості замовника. Це критично важливо, оскільки 92% глобальних інвесторів вважають верифіковані ESG-дані вирішальним чинником для довгострокового фінансування.

Модуль страхування та ризиків: містить актуальну інформацію про статус страхового покриття воєнних ризиків через механізми MIGA або DFC, а також поточну оцінку фізичних збитків.

Техніко-економічний модуль: надає дані про продуктивність праці, цифрову зрілість підприємства та відповідність технологічним стандартам ЄС.

Технологічна перевага «Цифрового інвестиційного паспорта» полягає у відмові від статичних Excel-таблиць на користь хмарної аналітичної платформи. Використання інструментів Big Data та інтерактивних дашбордів дає інвестору змогу відстежувати життєвий цикл проєкту в режимі реального часу - від планування до введення в експлуатацію. Такий підхід не лише підвищує довіру через прозорість

(Governance), а й робить українські об'єкти відбудови зрозумілими для глобальних ESG-фондів, капіталізація яких вже перевищує 5,4 трлн дол. США.

Для розв'язання проблеми критичного інвестиційного розриву, який за оцінками Світового банку сягає 486 млрд дол. США при фактичному річному припливі капіталу лише у 4,25 млрд дол., пропонується перехід від очікування зовнішньої допомоги до активної мобілізації внутрішніх ресурсів іноземного бізнесу.

Ключовим інструментом у цьому процесі має стати авторський механізм «Стимульованого реінвестування» (Blocked Dividend Reinvestment). Аналіз структури ПІІ за 2023 рік показав, що близько 3,2 млрд дол. (75%) залученого капіталу - це фактично заблоковані доходи іноземних компаній, які через валютні обмеження НБУ не можуть бути виплачені як дивіденди материнським структурам.

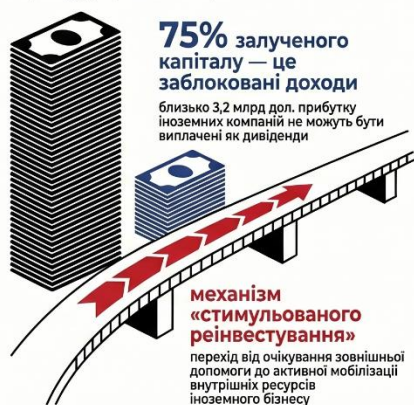
Детальна реалізація цього заходу передбачає наступні кроки: запровадження програми «Зелений коридор для реінвестицій»: держава пропонує іноземним інвесторам добровільну угоду, за якою заблоковані кошти спрямовуються не на пасивне утримання активів, а на проекти «зеленої» модернізації та декарбонізації.

Механізм «стимульованого реінвестування»: як заблоковані кошти модернізують економіку

Масштаб інвестиційного розриву

486 млрд дол. — загальна потреба у відбудові

оцінка Світового банку на наступне десятиліття порівняно з 4,25 млрд дол. річних інвестицій

Чотири кроки «зеленого коридору»

крок 1: запровадження добровільних угод

спрямування заблокованих коштів на проекти декарбонізації замість пасивного утримання активів

крок 2: відбір за критеріями European Green Deal

фінансування найкращих доступних технологій (BAT) та рішень для енергоефективності

крок 3: надання пріоритету на репатріацію

право першочергового виведення прибутків після пом'якшення валютних обмежень для еко-інвесторів

Потреба в інвестиціях

Енергетичний сектор

70 млрд евро

Причому: металургійний комплекс

12 млрд дол.

Програма КІНЦІО (2024-2028)

250 млн дол.

крок 4: інтеграція з міжнародними гарантіями

першочерговий доступ до механізмів страхування воєнних ризиків від MISA та DFC

Стратегічні результати

подолання технологічного розриву

перетворення валютних обмежень на можливість для прискореного оновлення виробничих потужностей

відповідність вимогам ЄСВМ

забезпечення конкурентоздатності української продукції на європейському ринку

зміна якісної моделі економіки

перехід від сировинного експорту до високотехнологічного виробництва з доданою вартістю

NotebookLM

Рисунок 3.2. Програма «Зелений коридор для реінвестицій»⁹

⁹ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

Критерії відбору проєктів: фінансування має спрямовуватися на впровадження найкращих доступних технологій (BAT) та енергоефективних рішень, що відповідають цілям European Green Deal. Це особливо критично для енергоємних секторів, таких як ГМК, де потреба в інвестиціях лише на декарбонізацію становить 12 млрд дол..

Система пріоритетів репатріації: головним стимулом для інвестора є надання пріоритетного права на виведення прибутків у майбутньому. Після пом'якшення валютних обмежень компанії, що інвестували у сталий розвиток, першими отримують дозвіл на репатріацію капіталу.

Інтеграція з міжнародними гарантіями: проєкти, реалізовані через «Зелений коридор», повинні отримувати першочерговий доступ до механізмів страхування воєнних ризиків від MIGA та DFC, що знижує загальний профіль ризику для іноземного капіталу.

Наукова новизна такої пропозиції полягає у трансформації ризику валютних обмежень у можливість для прискореного технологічного оновлення. Замість фіскального тиску на бізнес, держава створює умови, за яких «вимушені» інвестиції стають інструментом подолання технологічного розриву та забезпечують відповідність української продукції вимогам CBAM. Це дозволяє не лише частково покрити фінансовий дефіцит, а й змінити якісну модель економіки - від сировинної до високотехнологічної, інтегрованої в європейські ланцюги створення вартості.

Авторська пропозиція щодо формування «Регіональних ESG-рейтингів» є інструментом децентралізації інвестиційних потоків та вирівнювання територіальних диспропорцій, що виникли в українській економіці.

Для подолання критичних територіальних диспропорцій у розподілі капіталу пропонується впровадження системи регіонального ESG-ранжування областей та громад. Статистичний аналіз територіальної структури прямих іноземних інвестицій свідчить про їхню надмірну концентрацію: сукупна частка міста Києва та Київської області станом на 2019–2023 роки стабільно складає близько 57% від загального обсягу надходжень ПІІ до країни. Це пояснюється переважно реєстрацією юридичних осіб у столиці, тоді як виробничі потужності та потреби у відновленні розподілені по всій території України, особливо у регіонах, що безпосередньо постраждали від бойових дій.

Суть пропозиції полягає у переході від централізованого управління інвестиціями до стимулювання конкуренції між регіонами за принципами сталого розвитку. Система рейтингування має базуватися на трьох ключових групах індикаторів:

Екологічна стійкість (Environmental): рівень впровадження регіональних стратегій декарбонізації, частка відновлюваних джерел

енергії (ВДЕ) у місцевих енергомережах та наявність проєктів із переробки будівельних відходів руйнувань.

Соціальна інклюзивність (Social): розвиток людського капіталу, створення робочих місць для вразливих верств населення (зокрема ВПО та людей з інвалідністю) та відповідність інфраструктури стандартам безбар'єрності.

Управлінська прозорість (Governance): інтеграція всіх місцевих об'єктів відбудови до екосистеми DREAM, відсутність етичних порушень у закупівлях та високий рівень цифровізації адміністративних послуг.

Оригінальність підходу полягає у прив'язці позиції регіону в рейтингу до конкретних фінансових стимулів. Області та громади з високим ESG-балом повинні отримувати пріоритетний доступ до:

муніципальних гарантій від міжнародних фінансових організацій (ЄБРР, Світовий банк) для реалізації інфраструктурних проєктів;

інструментів Ukraine Investment Framework у межах програми Ukraine Facility, що передбачає 7,8 млрд євро кредитних гарантій;

цільових екологічних грантів у межах European Green Deal та європейських фондів модернізації.

Впровадження регіональних ESG-рейтингів змінить роль місцевої влади з пасивного отримувача бюджетних дотацій на активного суб'єкта інвестиційного маркетингу. Це змусить громади підвищувати якість корпоративного управління та екологічні стандарти, оскільки саме ці дані є вирішальними для 92% глобальних інвесторів. Такий механізм дозволить не лише децентралізувати капітал, а й забезпечити сталу «зелену» відбудову країни відповідно до європейських вимог прозорості та підзвітності.

Для подолання критичних системних ризиків, пов'язаних із впровадженням європейського механізму вуглецевого коригування на кордоні (СВАМ), недостатньо лише періодичного подання звітності. Прогнозовані втрати інвестицій в українську економіку на рівні 4,7 млрд дол. США протягом 2026-2030 років вимагають радикального оновлення інфраструктури збору екологічних даних. Пріоритетним заходом є впровадження обов'язкових автоматизованих систем онлайн-моніторингу безпосередньо на джерелах викидів підприємств.

Перехід на інструментальний моніторинг у режимі реального часу дозволяє вирішити декілька стратегічних завдань:

усунення «інформаційного вакууму» для інвесторів: наявність безперервного потоку верифікованих даних із датчиків на підприємствах знімає ризики «грінвошингу» та недостовірності вхідних даних, на підставі яких міжнародні інституції ухвалюють рішення про фінансування. Для 92% глобальних інвесторів саме якість та доступність ESG-даних є визначальним фактором при виборі об'єктів для капіталовкладень.

Нівелювання фіскального тиску СВAM: застосування «дефолтних» показників викидів ЄС, які часто є суттєво завищеними (для українського плоского прокату - на 100%), призводить до необґрунтованого зростання СВAM-платежів. Автоматизований моніторинг забезпечує базу для використання фактичних верифікованих значень, що дозволяє підприємствам уникати зайвого податкового навантаження, яке до 2030 року може зрости на 153%.

Оперативність управлінських рішень: системи онлайн-контролю дають змогу менеджменту та державі бачити реальну динаміку декарбонізації та вчасно коригувати стратегії модернізації. Це створює умови для швидкої адаптації до змін у кліматичному регулюванні ЄС, зокрема до поетапного скасування безкоштовних квот у системі EU ETS.

Прозорість та доступність даних: інтеграція таких систем із державними аналітичними платформами та екосистемою DREAM забезпечує відкритий доступ до інформації для контролюючих органів та громадськості. Це відповідає вимогам Глави 27 acquis ЄС та сприяє інституційній готовності України до вступу в Європейський Союз.

Технологічна реалізація цього заходу передбачає встановлення сучасного вимірювального обладнання (датчиків), що автоматично передає дані до хмарних платформ. Такий підхід перетворює екологічний моніторинг із фіскального тягаря на актив інвестиційної привабливості, демонструючи міжнародним партнерам готовність українського промислового сектору до прозорості роботи за світовими ESG-стандартами.

DREAM та ESEF: Цифрова архітектура підзвітної відбудови України

Рисунок 3.3. Цифрова архітектура підзвітної відбудови України.¹⁰

¹⁰ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи.

Адаптація інвестиційного середовища України до вимог Європейського зеленого курсу (European Green Deal) та впровадження стандартів ESG є не просто елементом екологічної політики - це критична умова збереження доступу до ринків капіталу ЄС у середньостроковій перспективі. Згідно з Директивою CSRD, з 2025-2026 років обов'язкова нефінансова звітність за стандартами ESRS поширюватиметься на великі компанії, а до 2028 року - на більшість суб'єктів, інтегрованих у європейські ланцюги створення вартості. Для українського бізнесу, що прагне інтегруватися в ці ланцюги, ігнорування таких вимог рівнозначне добровільному виключенню себе з конкуренції за капітал.

Обґрунтування потреби трансформації: аналіз виклику СВAM:

найбільшим системним ризиком для інвестиційної привабливості промислового сектору є запровадження СВAM - механізму вуглецевого коригування на кордоні ЄС. Аналіз показує, що під дію цього інструменту підпадає 14,5% українського експорту до ЄС, причому найбільші втрати зазнає металургія.

На основі наявних даних було розраховано кумулятивний негативний ефект для економіки у разі ігнорування кліматичних вимог у 2026-2030 роках. Результати наведено у Таблиці 3.1.

Показник	2026 р. (прогноз)	2030 р. (прогноз)	Разом за 2026–2030 рр.
Втрати інвестицій	202	1 022	4 700
Втрати ВВП (з ланцюгами постачань)	1 431	7 248	~21 000
Втрати експорту	372	1 754	3 900

Таблиця 3.4. Прогноз втрат інвестицій та ВВП через наслідки СВAM (млн дол. США)

Джерело: розраховано автором.

Динаміка зростання фінансового навантаження є показовою: якщо у 2026 році СВAM-платіж для українського плоского прокату складатиме близько €78/т, то до 2030 року цей показник зросте до €198/т, тобто більш ніж на 150%. За таких умов прямі виплати українських експортерів сталі лише за перші п'ять років дії механізму можуть сягнути €1,2 млрд - суми, еквівалентної сукупним капітальним інвестиціям галузі за два роки.

Авторські пропозиції щодо адаптації:

для нівелювання зазначених ризиків у роботі пропонується впровадження двох взаємодоповнюючих аналітичних інструментів.

Інструмент 1. «Матриця пріоритетності ESG-проектів». Цей інструмент дозволяє державним органам і донорам відбирати проекти для фінансування не лише за критерієм рентабельності, але й за рівнем зниження вуглецевої інтенсивності виробництва. Економічне обґрунтування є достатньо переконливим: перехід від традиційного доменно-конвертерного виробництва (2,3 т CO₂/т сталі) до електросталеплавильного (0,6 т CO₂/т) дозволяє зменшити СВМ-платежі на €100-120 на кожній тонні продукції. Відповідно, проекти з найвищим балом у матриці - наприклад, DRI-модулі «Метінвесту» або АМКР - мають у пріоритетному порядку отримувати доступ до кредитних гарантій у межах Ukraine Facility (7,8 млрд євро).

Інструмент 2. «Цифровий інвестиційний паспорт» об'єктів відбудови.

Цифровий інвестиційний паспорт: ключ до прозорості відбудови України

Рисунок 3.5. «Цифровий інвестиційний паспорт» об'єктів відбудови.¹¹

На базі екосистеми DREAM пропонується розробити та інтегрувати модуль автоматизованого ESG-моніторингу. Концепція передбачає, що кожен об'єкт, який потребує інвестицій - від окремого підприємства до

¹¹ інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

регіонального кластера - отримує цифровий профіль із актуальними показниками енергоефективності та вуглецевих викидів, що оновлюються в режимі реального часу. Наприклад, сектор енергоефективного житлового будівництва, потреби якого оцінюються у €80 млрд, міг би значно швидше залучати приватний капітал за наявності верифікованих і доступних ESG-даних. Структурно паспорт має складатися з чотирьох модулів:

модуль фінансового моніторингу - відображає обсяг необхідних інвестицій відповідно до RDNA, зафіксовані надходження (ПІІ, гранти, кредити) та автоматично розраховує залишковий фінансовий розрив;

модуль ESG-індикаторів - включає питомі викиди CO₂, рівень енергоефективності, кількість створених робочих місць та рейтинг прозорості закупівель;

модуль воєнних ризиків і страхування - відображає статус страхового покриття через MIGA або DFC та поточну оцінку фізичних збитків;

модуль техніко-економічних показників - охоплює продуктивність праці, виробничі потужності та рівень цифрової зрілості підприємства.

З технологічної точки зору, платформа має базуватися на хмарній інфраструктурі з використанням інструментів Big Data для ринкової аналітики та інтерактивних дашбордів для інвесторів. Ключовою перевагою такого підходу є зниження інформаційної асиметрії: 92% інвесторів підтверджують, що наявність верифікованих ESG-даних є вирішальним чинником при прийнятті довгострокових інвестиційних рішень, а загальний обсяг глобальних ESG-фондів у 2024 році склав 5,4 трлн дол. США.

ESG-інвестування у відбудову України: стратегічні перспективи та виклики

Інтеграція принципів ESG (екологія, соціальна відповідальність, управління) є ключем до прозорої відбудови України та її успішної інтеграції в ринки ЄС. Хоча глобальний ринок ESG-активів стрімко зростає, Україна має збалансувати очевидні переваги залучення капіталу з ризиками маніпуляцій та відсутністю стандартів.

ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ВІДБУДОВИ

53 трлн доларів США

очікуваний обсяг світових ESG-активів до 2025 року, що становить третину глобальних інвестицій.

залучення іноземного капіталу та прозорість: впровадження стандартів ESG підвищує рівень корпоративного управління та сприяє дієвій боротьбі з корупцією.

екологічне та соціальне відродження: розвиток відновлюваної енергетики та відбудова зруйнованої соціальної інфраструктури згідно з міжнародними стандартами.

СЛАБКІ СТОРОНИ ТА КРИТИЧНІ РИЗИКИ

ризик «greenwashing» та «carbonwashing»: маніпуляції з екологічною звітністю та маркетингове маскування реальних викидів вуглецю компаніями.

брак єдиних стандартів та систем вимірювання: відсутність уніфікованої звітності ускладнює об'єктивне оцінювання ефективності інвестиційних проєктів.

«social washing» та додаткові витрати: імітація соціальної відповідальності та висока вартість модернізацій для переходу на стандарти ESG.

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ESG-ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ

кошти іноземних донорів та фондів

високий рівень безпеки та міжнародний аудит

репарації та конфісковані активи РФ

цільове фінансування екологічного та соціального відновлення

зелені облігації та кредити банків

доступ до нових ринків капіталу та пільгові умови

© NotebookLM

Рисунок 3.6. ESG-інвестування у відбудову України.¹²

¹² інфографіка згенерована ШІ за запитом Андреевої К.С. на платформі «Google. NotebookLm» за систематизованими статистичними та аналітичними матеріалами для кваліфікаційної роботи. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 27.05.2026)

Прогнозний ефект стратегії:

реалізація запропонованого комплексу заходів дозволить досягти трьох ключових результатів:

подолання технологічного розриву у металургії - залучення 12 млрд дол. США, необхідних для декарбонізації ГМК;

зниження фіскального навантаження - за умови прискореної модернізації 20% потужностей, економія на вуглецевих платежах до 2030 року може скласти до €800 млн;

поглиблення євроінтеграції - виконання вимог глави 27 *acquis* ЄС через прозору ESG-звітність забезпечить безперешкодний рух товарів на єдиному ринку.

Таким чином, ESG-трансформація не є самоціллю - вона перетворює зовнішні регуляторні обмеження на інструмент структурної перебудови: від сировинної моделі до високотехнологічної економіки, інтегрованої в «зелені» ланцюги ЄС. Запропоновані інструменти - матриця пріоритетності та цифровий паспорт - дозволяють ефективно розподіляти обмежені донорські ресурси, забезпечуючи щорічне покриття 15–20% інвестиційного розриву за рахунок приватного капіталу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У третьому розділі визначено стратегічні пріоритети та механізми забезпечення сталого розвитку й активізації інвестиційної діяльності в умовах повоєнного відновлення України. Обґрунтовано необхідність комплексного підходу до формування сучасної інвестиційної політики, що поєднує фінансові, інституційні та цифрові інструменти залучення капіталу.

Доведено, що важливими напрямками подолання інвестиційного розриву є розвиток системи страхування воєнних ризиків, удосконалення законодавчої бази, підвищення ефективності судової та податкової систем, розширення механізмів державно-приватного партнерства та залучення міжнародних фінансових організацій до фінансування проєктів відбудови.

Встановлено, що впровадження ESG-принципів, цифровізація процесів управління інвестиціями, підтримка інноваційних галузей економіки, розвиток людського капіталу та реалізація політики «зеленого» переходу сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості України. Запропоновані рекомендації створюють підґрунтя для формування ефективної моделі післявоєнного відновлення, забезпечення стійкого економічного зростання та інтеграції України до європейського економічного простору.

Обґрунтовано авторський механізм «Стимульованого реінвестування» (Blocked Dividend Reinvestment) та програму «Зелений коридор для реінвестицій», що спрямовані на подолання критичного інвестиційного розриву. Доведено, що трансформація заблокованих доходів іноземних компаній (обсягом близько 3,2 млрд дол. США) у ресурс для «зеленої» модернізації та декарбонізації дозволить не лише оновити виробничі потужності за стандартами BAT, а й забезпечити інвесторам пріоритетне право на репатріацію капіталу в майбутньому.

Запропоновано впровадження «Цифрового інвестиційного паспорту» об'єкта відбудови на базі екосистеми DREAM, що інтегрує фінансові, технічні та ESG-метрики в єдиний аналітичний профіль. З'ясовано, що перехід до машиннозчитуваного формату звітності iXBRL (ESEF) дозволить усунути інформаційну асиметрію та забезпечити відповідність українських проєктів вимогам глобальних ESG-фондів, капіталізація яких перевищує 5,4 трлн дол. США.

Висновки

У кваліфікаційній роботі проведено комплексне дослідження поточного стану та перспектив залучення інвестицій у відбудову та сталий розвиток України. Досягнуто поставленої мети дослідження, яка полягала в оцінці впливу прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток України та обґрунтуванні рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності в умовах повоєнного відновлення на основі аналізу статистичних даних, економіко-математичного моделювання та прогнозування.

За результатами проведеного дослідження отримано такі висновки.

1. Досліджено теоретико-методологічні засади функціонування інвестиційних процесів у системі забезпечення сталого економічного розвитку держави. Встановлено, що інвестиції є одним із ключових чинників економічного зростання, структурної модернізації виробництва, підвищення конкурентоспроможності національної економіки та забезпечення соціально-економічного розвитку. Узагальнення наукових підходів дозволило визначити, що сучасна інвестиційна політика дедалі більше орієнтується на принципи сталого розвитку та ESG-критерії, які поєднують економічну ефективність із соціальною відповідальністю та екологічною безпекою. Обґрунтовано, що в умовах повоєнної відбудови України прямі іноземні інвестиції виступають важливим джерелом фінансових ресурсів, інновацій, технологій та управлінських компетенцій.

2. Проведено аналіз сучасного стану залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України та оцінено їх вплив на макроекономічний розвиток держави. Встановлено, що динаміка інвестиційних потоків характеризувалася значною залежністю від економічної та політичної стабільності країни. Виявлено помірний позитивний кореляційний зв'язок між обсягами прямих іноземних інвестицій та валовим внутрішнім продуктом України ($r = 0,42$), що підтверджує важливість інвестиційного чинника для забезпечення економічного зростання. Водночас встановлено, що воєнні ризики, інституційні обмеження та недостатній рівень захисту інвесторів залишаються ключовими стримуючими факторами інвестиційної активності.

3. Досліджено особливості формування інвестиційного середовища України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Визначено, що відновлення інвестиційної привабливості потребує комплексного удосконалення інституційного середовища, реформування податкової та судової систем, забезпечення верховенства права, розвитку фінансових ринків і механізмів державно-приватного партнерства.

Встановлено, що особливе значення для залучення капіталу мають інструменти страхування воєнних ризиків, міжнародні гарантійні механізми та розширення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

4. На основі проведеного аналізу та прогнозних оцінок обґрунтовано стратегічні пріоритети активізації інвестиційної діяльності в Україні. Доведено доцільність впровадження ESG-орієнтованих підходів, цифровізації процесів управління інвестиційними проектами, розвитку інноваційних виробництв, підтримки «зеленої» трансформації промисловості та стимулювання інвестицій у критично важливі галузі економіки. Запропоновано комплекс фінансово-інституційних інструментів, спрямованих на скорочення інвестиційного розриву та підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів у процесі відбудови країни.

5. Розроблені рекомендації свідчать, що підвищення інвестиційної привабливості України має базуватися на поєднанні внутрішніх реформ із залученням міжнародної фінансової підтримки. Реалізація запропонованих заходів сприятиме зростанню обсягів інвестицій, модернізації виробничого потенціалу, розвитку інноваційної економіки, прискоренню євроінтеграційних процесів та забезпеченню довгострокового сталого розвитку держави.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у комплексному дослідженні впливу прямих іноземних інвестицій на макроекономічний розвиток України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, а також в обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності на засадах ESG-трансформації, цифровізації та інтеграції до європейського економічного простору.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання запропонованих рекомендацій органами державної влади, міжнародними фінансовими організаціями, інвестиційними установами та суб'єктами господарювання під час формування політики відбудови економіки України, удосконалення інвестиційного середовища та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави.

Таким чином, результати проведеного дослідження підтверджують, що залучення прямих іноземних інвестицій є одним із визначальних чинників успішної повоєнної відбудови України. Формування сприятливого інвестиційного клімату, впровадження сучасних механізмів підтримки інвесторів, розвиток ESG-підходів та ефективне використання міжнародної допомоги створюють необхідні передумови для структурної модернізації економіки, підвищення її конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку України в довгостроковій перспективі.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Arora R. U., Sarker T. Financing for Sustainable Development Goals (SDGs) in the Era of COVID-19 and Beyond. *The European Journal of Development Research*. 2023. Vol. 35. Issue 1. No 1. P. 1–19. URL: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41287-022-00571-9> (дата звернення: 09.02.2025).
2. Emerging Trends in Sustainable Finance and Investment : Zerocircle : website. URL: <https://blog.zerocircle.eco/en/emerging-trends-in-sustainable-finance-and-investment>
3. ESG trends to watch in the coming years : The Corporate Governance Institute : website. URL: <https://www.thecorporategovernanceinstitute.com/insights/guides/10-esg-trends-to-watch/>
4. ESRS Reporting in Ukraine: Implementing European Standards : BDO Ukraine : веб-сайт. URL: <https://www.bdo.ua/en-gb/insights-1/information-materials/2025/esrs-reporting-in-ukraine-implementing-european-standards>
5. European Commission. (2022). *Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)*. URL: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en
6. European Commission. (2025). State of the Energy Union Report 2025 : report. European Commission. *EUR-Lex : websait*. Publication date: 06.11.2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0667> (дата звернення: 06.05.2026).
7. European Green Deal: Commission proposes transformation of EU economy and society to meet climate ambitions. Press release, Jul 14, 2021. European Commission : websait. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_3541 (дата звернення: 06.05.2026).
8. Global Reporting Initiative (GRI). GRI Best Prepares Companies for CSRD Reporting Rules. Online costing: 8 January 2025. GRI. Accessed 8 January 2025. URL: <https://www.globalreporting.org/news/news-center/gri-best-prepares-companies-for-csrd-reporting-rules/>
9. GMK Center. (2025). Due to CBAM Ukraine may lose 6.4% of GDP by 2030 : analytical report. GMK Center. *GMK Center : websait*. Publication date: 21.01.2025. URL: <https://gmk.center/en/posts/due-to-cbam-ukraine-could-lose-6-4-of-gdp-by-2030/> (дата звернення: 07.05.2026)]
10. Green Investment. World Green Economy Council. 2018. URL: <http://wgeco.org/green-investment/> (дата звернення: 12.02.2025).
11. Green Transition Trends for 2026 : insights , January 14, 2026, URL: <https://greencode.vc/insights/green-transition-trends-for-2026> ; 2.

- BloombergNEF. (2026). Progress Despite Fragmentation: The Energy Transition to 2030 : analytical report. Bloomberg Finance L.P. *BloombergNEF* : *websait*. Publication date: 06.01.2026. URL: <https://about.bnef.com/insights/clean-energy/progress-despite-fragmentation-the-energy-transition-to-2030/>. Google. NotebookLm. Google, 2026. URL: <https://notebooklm.google.com/notebook/> (date of access: 17.03.2026)
12. Lagoarde-Segot T. Financing the Sustainable Development Goals. *Sustainability*. 2020. 12(7). URL: <https://mdpi.com/2071-1050/12/7/2775> (дата звернення: 09.02.2025).
13. Operationalization of ESG-Integrated Strategy Through the Balanced Scorecard in FMCG Companies. *Sustainability (MDPI)*. 2024. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/16/21/9174>;
14. Osvita.ua. Інвестиційна діяльність в Україні: шляхи активізації. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/18104/
15. Parker M., Parraga Rodriguez S. (2026). Overcoming structural barriers to the green transition : article. European Central Bank. *ECB Economic Bulletin, Issue 1/2026* : *websait*. Publication date: 16.02.2026. URL: https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/articles/2026/html/ecb.ebart202601_01~d8ce53e315.en.html (дата звернення: 06.05.2026).
16. Renner Ch., Rotar A., Plotka M. B., Bahous J. (2025). EU Clean Industrial Deal: A New Plan to Bring Together Climate Action and Competitiveness : analytical report. Morgan Lewis & Bockius LLP. *Morgan Lewis* : *websait*. Publication date: 01.07.2025. URL: <https://www.morganlewis.com/pubs/2025/07/eu-clean-industrial-deal-a-new-plan-to-bring-together-climate-action-and-competitiveness> (дата звернення: 06.05.2026).
17. Sustainable development report 2024. URL: <https://dashboards.sdgindex.org/rankings> (дата звернення: 12.02.2025).
18. The green transition at a crossroads: how equity can take it forward : analytical article. European Commission. *European Sustainable Energy Week* : *websait*. Publication date: 09.01.2025. URL: https://sustainable-energy-week.ec.europa.eu/news/green-transition-crossroads-how-equity-can-take-it-forward-2025-01-09_en (дата звернення: 06.05.2026).
19. The ultimate guide to carbon emissions reporting: What CFOs need to know. *Wolters Kluwer* : *websait*. URL: <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/esg-carbon-emissions>
20. The ultimate guide to carbon emissions reporting: What CFOs need to know. *Wolters Kluwer* : *websait*. URL: <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/esg-carbon-emissions>
21. Understanding Foreign Investment: Types and How It Works / Investopedia. 2024. URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/foreign-investment.asp> (дата звернення: 12.06.2026).

22. Аналіз ESG стандартів: рекомендації для українського бізнесу : аналіт. документ / Офіс зеленого переходу ; імплем. ГО «ДІКСІ ГРУП». Київ, 2024. 40 с..
23. Андрущенко О.Ю. Стратегія інвестиційної діяльності та її роль в розвитку підприємства в умовах цифрової трансформації. Економіка та суспільство. 2026. № 86. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/8140> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-100>
24. Бондаренко Л. П., Блавт А. Акценти інвестування у сталий розвиток на принципах ESG в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка і суспільство*. 2024. № 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3417> (дата звернення: 10.02.2025).
25. Відновлення та реконструкція повоєнної економіки України : наукова доповідь / НАН України. Київ, 2022. 305 с. URL: <http://surl.li/hiani> (дата звернення: 02.12.2025).
26. Внесок ГМК в економіку України 2025 : інформ.-аналіт. огляд / GMK Center. Київ, 2025. 16 с..
27. Внесок ГМК в економіку України. «GMK Center». 2024. 17 с. https://gmk.center/wp-content/uploads/2025/04/ukr_2025_Econ_Steel_impact.pdf
28. Дорожня карта сталого відновлення України. Build Ukraine Back Better : аналітико-стратегічний документ / Платформа BUBB. Київ, 2025. 43 с..
29. Звіт про прямі збитки інфраструктури, непрямі втрати економіки від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України, та попередня оцінка потреб України у фінансуванні відновлення / Київська школа економіки, Міністерство розвитку громад та територій України [та ін.]. Київ : KSE Institute, 2022. 73 с..
30. Зелена сталь сьогодні та завтра : галузевий огляд / GMK Center. Київ, 2026. 60 с..
31. Зелене повоєнне відновлення України: візія та моделі : Аналітична записка. ГО «РАЦ «Суспільство і довкілля», 2022. 32 с. URL: https://dixigroup.org/wpcontent/uploads/2022/08/green_recovery.pdf (дата звернення: 02.12.2025).
32. Зінченко С. Вплив СВМ на експорт плоского прокату: TRQ пом'якшить короткострокові наслідки, ризики зростуть з 2030 : аналіт. дослідж. / GMK Center. Київ, 2026. 14 с..
33. Зінченко С. Вуглецеве ціноутворення та фінансування декарбонізації в Україні та ЄС : аналіт. звіт / GMK Center. Київ, 2025..
34. Зінченко С. Зелена трансформація сталевих індустриї ЄС у 2025–2035 та перспективи української металургії : звіт GMK Center. звіт «GMK Center». «GMK Center»: офіційний сайт. URL: <https://gmk.center/wp->

content/uploads/2024/12/2024_UKR_Green-Steel-Transform_25-35.pdf
(дата звернення: 18.05.2025)

35. Індекс інвестиційної привабливості України : аналіт. звіт / Європейська Бізнес Асоціація. Київ : ЕБА, 2022. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2022/08/EBA-InvestIndex_1H-2022_UA.pdf (дата звернення: 12.06.2026).

36. Інна Шаправська. (2025). Як уникнути опору команди під час впровадження змін. Платформа для ефективного керування бізнесом «Трасу»: матеріали авторських блогів. URL: <https://tra.cy/uk/blog/change-management-resistance>

37. Ксенія Оринчак. Ключові тренди сталого інвестування та ESG для добувної галузі у 2025 році. За матеріалами інформаційної агенції «ЛІГАБізнесІнформ» від 24 грудня 2024 р. URL: <https://blog.liga.net/amp/user/korynchak/article/55350>

38. Латишева О.В. Операційна ефективність підприємств України: настанови, перспективи та виклики обов'язкового «зеленого переходу» бізнесу. Економічний вісник Донбасу. 2026. № 2 (84). URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/communities/f49a38d0-e30e-4f59-98e7-98fc9b3ddde4>

39. Латишева О.В. Перешкоди впровадження ESG - програм та проєктів сталого розвитку в Україні та світі. *Міжнародна науково-технічна конференція «MININGMETALTECH 2024 – Гірничо-металургійний комплекс: інтеграція бізнесу, технологій та освіти» (28–29 листопада 2024 року)*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2024. Vol. 2. С.306-309, URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-506-8-215>.

40. Латишева О.В. Сучасний інструментарій проєктного менеджменту та управління змінами для успішної реалізації проєктів та програм сталого розвитку промислового комплексу України. *Економічний вісник Донбасу*. 2025. № 1 (79). С.63-68. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-1\(79\)-63-68](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-1(79)-63-68)

41. Латишева О.В., Ровенська В.В., Смирнова І.І. Інтеграція принципів сталого розвитку та вимог ESG у проєкти модернізації гірничо-металургійних підприємств України. *Науковий Журнал Метінвест Політехніки. Серія: Технічні науки*, No 4, 2025. С.201-210. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2080/2025-4-27>

42. Майстренко О. В. Соціально відповідальне інвестування: західний досвід. URL: <http://economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4393> (дата звернення: 10.02.2025).

43. Надія Торгунакова. Попри війну економіка тримається: який внесок гірників і металургів України у ВВП країни. За матеріалами з розділу «Новини» порталу «Krivbass.city» від 27.04.2026. Krivbass.city: веб-сайт. URL: <https://krivbass.city/news/view/popri-vijnu-ekonomika-trimaetsya-yakij-vnesok-gmk-ukraini-u-vvp-kraini> (дата звернення: 26.04.2026).

44. Офіс зеленого переходу (GTO). Практичне застосування Директиви ЄС щодо корпоративної звітності про сталий розвиток (CSRD) : аналітичне дослідження. ГО «ДІКСІ ГРУП». *Green Transition Office : websait*. URL: <https://gto.dixigroup.org/assets/images/files/1-gto-csrd.pdf> (дата звернення: 06.02.2026).

45. Офіційний сайт «Gmk.center». URL: <https://gmk.center/ua/analytics/>

46. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.02.2026).

47. Офіційний сайт МетінвестХолдингу. Звіти зі сталого розвитку: офіційний сайт Метінвест Холдинг. URL: <https://metinvestholding.com/ua/responsibility/socialreports>

48. Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010 – 2024 роки : звіт / Нац. банк України, Департамент статистики та звітності. Київ, 2024. 14 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_trippping_ICL-DFS_pr.pdf?v=4 (дата звернення: 12.06.2026).

49. ПІІ в Україну : стат. дані . Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 12.06.2026).

50. Поважний О.С., Шкрабак І.В., Латишева О. В. Управління змінами в проєктах підвищення операційної ефективності гірничо-металургійних компаній. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. №2 (128). 2023. С.37-44. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2023/2_2023/7.pdf

51. Погоєнне відновлення України: відбудова заради кращого майбутнього. Київ : УНП ФГС СхП, 2022. 40 с. URL: <https://www.dossier.org.ua/wpcontent/uploads/2023/01/post-war-reconstruction-UA.pdf> (дата звернення: 02.12.2025).

52. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 12.06.2026).

53. Програма зеленого відновлення промисловості. Україна 2024-2028 : UNIDO : веб-сайт. URL: https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2024-08/UKR_Green_industrial_recovery_programme_for_Ukraine_2024-2028.pdf

54. Програма зеленого відновлення промисловості. Україна 2024-2028 : офіц. вид. / ЮНІДО. Відень : UNIDO, 2024. 61 с..

55. Проєкт «Український зелений шлях від ферми до виделки: крок за кроком» в межах грантового компоненту проєкту EU4USociety (за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного Фонду «Відродження»). МБО Інформаційний центр «Зелене досьє»: офіційний сайт. URL:

Український зелений шлях від ферми до виделки: крок за кроком - Зелене досьє

56. Скоробогатова Н. Є., Дорошенко О. С. Impact-інвестування: світовий досвід та перспективи застосування в Україні. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 23. С. 68–76.

57. Собкевич О. В., Шевченко А. В., Русан В. М. та ін. Пріоритети розвитку реального сектора в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України : аналіт. доп.; за загальн. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2024. 104 с. <https://doi.org/10.53679/NISSanalytrep.2024.03>. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-02/ad_realsektor-2023.pdf

58. Станіслав Зінченко (2025). Зелена трансформація сталевих індустриї ЄС в 2025-2035 та перспективи української металургії: звіт «GMK Center». «GMK Center»: офіційний сайт. URL: https://gmk.center/wp-content/uploads/2024/12/2024_UKR_Green-Steel-Transform_25-35.pdf

59. Станіслав Зінченко, Андрій Тарасенко, Андрій Глущенко. Внесок ГМК в економіку України в 2025 р.. Аналітичні матеріали GMK center за 2025 рік. GMK center: веб-сайт. Київ, березень 2026. URL: https://gmk.center/wp-content/uploads/2026/04/2025_Econ_Steel-impactUA-compressed.pdf (дата звернення: 26.04.2026).

60. Станіслав Зінченко, Андрій Тарасенко, Андрій Глущенко. Вплив СВМ на металургійну галузь України: аналітичні матеріали «GMK center» від 31.03.2026. GMK center: веб-сайт. Київ, березень 2026. URL: https://gmk.center/wp-content/uploads/2026/03/SVAM_study_2026_30032026_ukr.pdf (дата звернення: 26.04.2026).

61. Станіслав Зінченко, Андрій Тарасенко, Андрій Глущенко. Зелена сталь сьогодні та завтра : аналітичні матеріали «GMK center» від 30.01.2026. GMK center: веб-сайт. Київ, січень 2026. URL: <https://gmk.center/wp-content/uploads/2026/01/Zelena-stal.pdf> (дата звернення: 12.02.2026).

62. Тарасова О. Особливості сталого інвестування в розвиток еколого-орієнтовної економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Том 2. С. 168–177.

63. Терешко Ю.В., Сечіна А.Д. Аналітична оцінка інвестиційного потенціалу підприємств металургійної галузі України з урахування забезпечення ESG-індикаторів: *матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні”, 12-13. березня 2026 року. ВНТУ м. Вінниця*. С. <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/fiip/fiip2026/paper/view/27746>

64. Фаньо Д.М., Латишева О.В. Проекти підвищення операційної ефективності українських підприємств гірничо-металургійного комплексу як запорука сталого розвитку бізнесу (на прикладі Приватного акціонерного товариства "Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат").

Науковий Журнал Метінвест Політехніки. Серія: Технічні науки», № 3. С.223-235, DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2080/2025-3-30>

65. Фаньо Д.М.,Латишева О.В. Проекти підвищення операційної ефективності українських підприємств гірничо-металургійного комплексу як запорука сталого розвитку бізнесу (на прикладі Приватного акціонерного товариства "Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат"). *Науковий Журнал Метінвест Політехніки. Серія: Технічні науки», № 3. С.223-235, URL: <https://doi.org/10.32782/3041-2080/2025-3-30>*

66. Цимбалюк І. О. Інвестиційне забезпечення сталого розвитку: навчальний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 244 с.

67. Чайка Ю. М. Інвестиційна діяльність як важливий чинник сталого розвитку України. *Інтелект XXI*. 2025. № 1. С. 43–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-1.7>

68. Шапуров О. О. Моделювання сталого розвитку металургійних підприємств. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 3. С. 170–179. DOI: [10.32782/2786-765X/2023-3-24](https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-3-24).

69. Шкрабак І.В., Латишева О.В. Управління змінами на українських підприємствах при впровадженні проєктів сталого розвитку в контексті євроінтеграційних трендів «зеленого переходу» бізнесу. *Економічний вісник Донбасу*. 2026. № 1 (83). С.174- 181. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2026-1\(83\)-174-181](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2026-1(83)-174-181)

Декларація згенерованої GAIDeT Declaration
Розкриття факту делегування завдань генеративному ШІ.
Використаний інструмент генеративного ШІ: Notebook LM.
Декларацію подала: Андреева Кіра.
Додаткова примітка: Я використала Notebook LM для допомоги у реформатуванні тексту.

Розкриття факту делегування завдань генеративному ШІ

Автори заявляють про використання генеративного ШІ у процесі дослідження та підготовки рукопису. Відповідно до таксономії GAIDeT (2025), наведені нижче завдання були делеговані інструментам генеративного ШІ за повного людського нагляду:

- Генерування ідей
- Формулювання дослідницьких питань і гіпотез
- Пошук і систематизація літератури
- Оцінювання новизни дослідження та виявлення прогалин
- Візуалізація
- Генерування тексту
- Вичитування та редагування
- Формулювання висновків
- Реформатування

Метадані

ДОКУМЕНТ

Заголовок

КР Андрєва К.С фінально

Автор

Андрєва К.С.

Науковий керівник / Експерт

Єлизавета Вадимівна Кайдан

ІД документу

334362069

ОРГАНІЗАЦІЯ

Назва організації

Metinvest Politechnic

підрозділ

Викладач

ЗВІТ

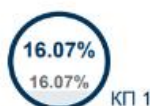
Дата звіту

2026-06-18

Дата редагування

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

18050

Кількість слів

149191

Кількість символів

ДОДАТКИ

Додаток А

Вихідні статистичні та аналітичні дані

Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2002 по 2024 рр. (млн. дол. США)

	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо	
2002	693		-5		+698	
2003	1424	+731	13	+18	+1411	+102.1%
2004	1715	+291	4	-9	+1711	+21.3%
2005	7808	+6093	275	+271	+7533	+340.3%
2006	5604	-2204	-133	-408	+5737	-23.8%
2007	9891	+4287	673	+806	+9218	+60.7%
2008	10913	+1022	1010	+337	+9903	+7.4%
2009	4816	-6097	162	-848	+4654	-53.0%
2010	6495	+1679	736	+574	+5759	+23.7%
2011	7207	+712	192	-544	+7015	+21.8%
2012	8401	+1194	1206	+1014	+7195	+2.6%
2013	4499	-3902	420	-786	+4079	-43.3%
2014	410	-4089	111	-309	+299	-92.7%
2015	-458	-868	-51	-162	-407	-236.1%
2016	3810	+4268	16	+67	+3794	+1032.2%
2017	3692	-118	8	-8	+3684	-2.9%
2018	4455	+763	-5	-13	+4460	+21.1%
2019	5860	+1405	648	+653	+5212	+16.9%
2020	-868	-6728	82	-566	-950	-118.2%
2021	6687	+7555	-198	-280	+6885	+824.7%
2022	1152	-5535	529	+727	+623	-91.0%
2023	4247	+3095	42	-487	+4205	+575.0%
2024	3329	-918	-162	-204	+3491	-17.0%

о з 2014 р. – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

Джерела:
<http://www.ukrstat.gov.ua>

<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>;

Додаток А (продовження)

Валовий внутрішній продукт України з 2012 по 2024 рр. (млн. грн.)

	Номинальний ВВП (в фактичних цінах)	Реальний ВВП (в цінах попереднього року)	Різниця (реальний – номінальний)	
2012	1408889	1304064	-104825	-7.4%
2013	1454931	1410609	-44322	-3.0%
2014	1566728	1365123	-201605	-12.9%
2015	1979458	1430290	-549168	-27.7%
2016	2383182	2034430	-348752	-14.6%
2017	2982920	2445587	-537333	-18.0%
2018	3558706	3083409	-475297	-13.4%
2019	3974564	3675728	-298836	-7.5%
2020	4194102	3818456	-375646	-9.0%
2021	5459574	4363582	-1095992	-20.1%
2022	5191028	3865780	-1325248	-25.5%
2023	6537825	5518062	-1019763	-15.6%
2024	7658659	6821088	-837571	-10.9%

Джерела:
<http://www.ukrstat.gov.ua>

<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>;

Примітка:

Номинальний, або абсолютний ВВП визначається в поточних (фактичних) цінах даного року. Реальний ВВП (з поправкою на інфляцію) визначається в цінах попереднього (або будь-якого іншого базового) року.

У реальному ВВП, таким чином, враховується, в якій мірі зростання ВВП виявляється реальним зростанням виробництва, а не зростанням цін. ВВП країни при необхідності може бути довідково перерахований в іноземну валюту (найчастіше в долари США).

Додаток А (продовження)

Номінальний ВВП України з 2002 по 2024 рр. (розмір ВВП в доларах — за даними Світового банку та МВФ, див. http://www.worldbank.org , http://www.imf.org)						
	млн. грн.			млн. дол. США		
002	2	225810		3	4239	
003	2	267344	41534	3	5013	18.3
			18.4%		774	%
004	2	345113	77769	3	6488	29.4
			29.1%		147	%
			1%		50	%
005	2	441452	96339	2	8614	32.8
			27.9%		212	%
			9%		59	%
006	2	544153	102701	53	1077	25.1
			23.3%		216	%
			3%		11	%
007	2	720731	176578	19	1427	32.5
			32.5%		349	%
			5%		66	%
008	2	948056	227325	92	1799	26.1
			31.5%		372	%
			5%		73	%
009	2	913345	-34711	28	1172	-
			-3.7%		-	-
					62765	34.9%
010	2	108256	169224	19	1364	16.4
	9		18.5%		191	%
			5%		92	%
011	2	131660	234031	60	1631	19.6
	0		21.6%		267	%
			6%		40	%
012	2	140888	92289	81	1757	7.7
	9		7.0%		126	%
			%		22	%
013	2	145493	46042	10	1833	4.3
	1		3.3%		752	%
			%		9	%
014	2	156672	111797	05	1318	-
	8		7.7%		-	-
			%		51505	28.1%
015	2	197945	412730	5	9061	-
	8		26.3%		-	-
			3%		41190	31.3%
016	2	238318	403724	0	9327	2.9
	2		20.4%		265	%
			4%		5	%
017	2	298292	599738	54	1121	20.2
	0		25.2%		188	%
			2%		84	%
018	2	355870	575786	32	1308	16.7
	6		19.3%		186	%
			3%		78	%
019	2	397456	415858	81	1537	17.5
	4		11.7%		229	%
			7%		49	%

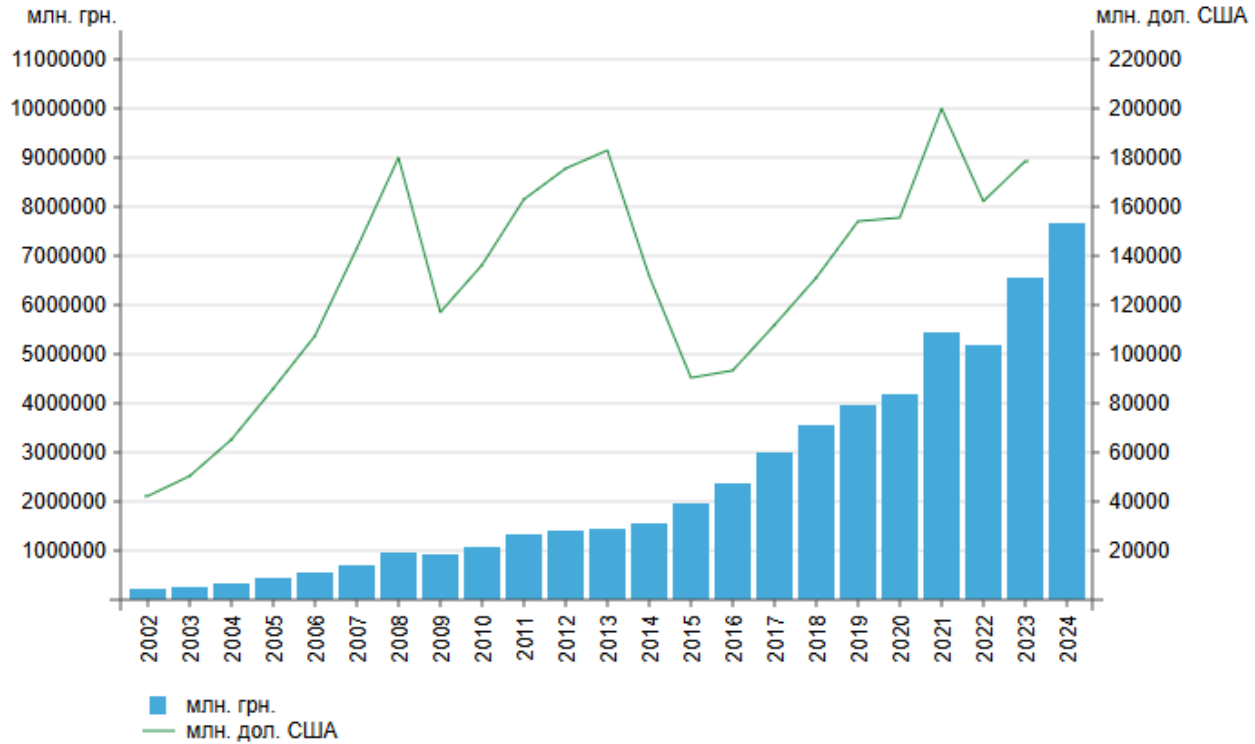
020	2 2	419410	219538	5.5 %	1555 82	180 1	1.2 %
021	2 4	545957	126547	30. 2%	1997 70	441 88	28.4 %
022	2 8	519102	- 268546	- 4.9%	1619 90	- 37780	- 18.9%
023	2 5	653782	134679	25. 9%	1787 60	167 70	10.4 %
024	2 9	765865	112083	17. 1%			

Джерела:
<http://www.ukrstat.gov.ua>

<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>;

Додаток А (продовження)

Номінальний ВВП України з 2002 по 2024 рр.:
в графічному вигляді

Джерела:
<http://www.ukrstat.gov.ua>

<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>;

Додаток А (продовження)

ВВП на душу населення
 Номінальний ВВП України з 2002 по 2024 рр. з розрахунку на одну
 особу населення:
 (розмір в доларах — за даними Світового банку,
 див. <http://www.worldbank.org>)

		грн.			дол. США			Населе ння (тис.)
2002	9	4681,			91			48230
2003	9	5592,	91	1	10	17	1	47801
2004	5	7273,	16	3	14	32	3	47448
2005	3	9374,	21	2	18	47	3	47091
2006	,3	11634	22	2	23	49	2	46771
2007	,1	15499	38	3	31	80	3	46501
2008	,8	20502	50	3	40	86	2	46240
2009	,3	19836	-	-	26	-	-	46044
2010	,6	23603	37	1	30	43	1	45865
2011	,9	28813	52	2	37	62	2	45693
2012	,5	30912	20	7	40	30	8.	45577
2013	,7	31988	10	3	41	18	4.	45483
2014	,0	35834	38	1	31	-	-	43722
2015	,2	46210	10	2	21	-	-	42836
2016	,5	55853	96	2	21	63	3.	42668
2017	,3	70224	14	2	26	45	2	42477

18	20	84192	13	1	30	45	1	42269
		,0	967.7	9.9%	96,6	8.3	7.4%	
19	20	94589	10	1	36	56	1	42019
		,8	397.8	2.4%	61,5	4.9	8.2%	
20	20	10043	58	6	37	90	2.	41760
		2,5	42.6	.2%	51,7	.2	5%	
21	20	13190	31	3	48	10	2	41389
		7,2	474.8	1.3%	27,8	76.1	8.7%	
22	20	12615	-	-	45	-	-	41149
		2,3	5754.9	4.4%	76,0	251.8	5.2%	
23	20				51	60	1	
					81,4	5.4	3.2%	
24	20							

*Чисельність населення взято в середньому за рік

Джерела:

[https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/;](https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/)

<http://www.ukrstat.gov.ua>

Оцінка обсягу прямих іноземних інвестицій, в яких контролюючим інвестором є резидент (round tripping)

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ (1.+2.) (без урахування реінвестування доходів) млн дол. США	6 495	7 207	8 401	4 499	410	3 088	3 529	2 237	2 135	2 767	452	2 371	208	1 087	949
банки	2 039	1 529	475	469	499	2 384	2 257	635	477	173	-98	61	-1	1	56
інші сектори	4 456	5 678	7 926	4 030	-89	704	1 272	1 602	1 658	2 594	550	2 310	209	1 086	893
Round tripping, млн дол. США	1 296	3 429	2 908	1 055	-1 038	-162	134	270	419	956	230	1 623	-615	414	249
банки	13	883	71	0	49	99	139	54	40	26	11	50	0	1	0
інші сектори	1 283	2 546	2 837	1 055	-1 087	-261	-5	216	379	930	219	1 573	-615	413	249
Round tripping, у % до загального обсягу	20,0	47,6	34,6	23,5	-	-	3,8	12,1	19,6	34,6	50,9	68,5	-	38,1	26,2
банки	1	58	15	0	10	4	6	8	8	15	-11	82	0	100	0
інші сектори	29	45	36	26	-	-	-	13	23	36	40	68	-	38	27,8

Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010 – 2024 роки. Звіт Департаменту статистики та звітності НБУ. Національний банк України.с.14. URL:

https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_triping_ICL-DFS_pr.pdf?v=4

Додаток А (продовження)

Структура ВВП України за кінцевим використанням з 2005 по 2024 рр. (млн. грн.)										
Номінальний ВВП за рік		споживчі витрати		валове нагромадження		експорт товарів та послуг		імпорт товарів та послуг		
		% ВВП		% ВВП		% ВВП		% ВВП		
005	2	441	337	998	227	-				
		452	879	6.5	76	2.6	252	1.5	223555	50.6
006	2	544	424	134	253	-				
		153	060	7.9	740	4.8	707	6.6	269200	49.5
007	2	720	558	203	323	-				
		731	581	7.5	318	8.2	205	4.8	364373	50.6
008	2	948	758	264	444	-				
		056	902	0.0	883	7.9	859	6.9	520588	54.9
	2	913	772	155	423	-				

009	345	826	4.6	815	7.1	564	6.4	438860	48.0
2	108	914		199		549		-	
010	2569	230	4.5	918	8.5	365	0.7	580944	53.7
2	131	110		282		707		-	
011	6600	5201	3.9	474	1.5	953	3.8	779028	59.2
2	140	126		257		717		-	
012	8889	9601	0.1	335	8.3	347	0.9	835394	59.3
2	145	135		228		681		-	
013	4931	0220	2.8	474	5.7	899	6.9	805662	55.4
2	156	140		220		770		-	
014	6728	9772	0.0	968	4.1	121	9.2	834133	53.2
2	197	171		303		104		-	
015	9458	5636	6.7	297	5.3	4541	2.8	1084016	54.8
2	238	201		512		117		-	
016	3182	8854	4.7	830	1.5	4625	9.3	1323127	55.5
2	298	255		618		143		-	
017	2920	2525	5.6	914	0.7	0230	7.9	1618749	54.3
2	355	319		667		160		-	
018	8706	6756	9.8	953	8.8	8890	5.2	1914893	53.8
2	397	378		500		163		-	
019	4564	5133	5.2	614	2.6	6416	1.2	1947599	49.0
2	419	392		315		163		-	
020	4102	3203	3.5	026	.5	7399	9.0	1681526	40.1
2	545	476		754		222		-	
021	9574	6568	7.3	369	3.8	4704	0.7	2286067	41.9
2	519	540		654		184		-	
022	1028	8161	04.2	629	2.6	0563	5.5	2712325	52.3
2	653	691		989		186		-	
023	7825	6714	05.8	221	5.1	8904	8.6	3237014	49.5
2	765	768		142		225		-	
024	8659	0835	00.3	7806	8.6	2428	9.4	3702410	48.3

Джерела:
<http://www.ukrstat.gov.ua>

<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>;

ПУБЛІКАЦІЯ АВТОРА

ФАКТОРИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, РЕГУЛЮВАННЯ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА В ПЕРІОД ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Андреєва К.С., студентка групи ЕК-22-1б, спеціальності С1 Економіка ОПП «Бізнес-аналітика»

Науковий керівник : Латишева О.В., к.е.н., доцент кафедри ЦТПАР

Інвестиції в Україні, як і в будь-якій іншій країні, розглядаються через призму отримання прибутку та/або отримання соціального чи екологічного ефекту з метою пожвавлення національної економіки, сприяння економічному розвитку у довгостроковій перспективі.

Саме тому роль прямих іноземних інвестицій (англ. Foreign direct investment) для будь-якої країни світу важко переоцінити, оскільки саме вони забезпечують приплив капіталу в економіку, дозволяють реалізовувати масштабні проекти, впровадити інноваційні технології і нові дійові практики корпоративного управління на різних ієрархічних рівнях, стимулюють технологічне оновлення виробничих потужностей та інфраструктури, сприяють створенню нових робочих місць і добробуту населення. [1-6]

Зараз у розвинених країнах все частіше спостерігається тенденція залучення інвестицій в переважно високотехнологічні галузі, в сферу ІТ, а також на реалізацію проектів т.зв. «зеленого переходу», впровадження програм сталого розвитку реального сектору економіки. У країнах, що розвиваються, пріоритетними для інвестування з США, Японії, Китаю, Німеччини, Великої Британії залишаються інфраструктурні програми, проекти в галузі сільського господарства, енергетики, в ІТ сфері та промисловості, охорони здоров'я та ін..

Світовий досвід підтверджує, що навіть у кризових умовах інвестиції можуть стати драйвером економічного зростання за умови ефективної державної політики та міжнародної підтримки.

Воєнний стан в Україні створює надзвичайно складні умови для ефективного функціонування економіки, що супроводжується високими ризиками, обмеженнями і відповідно зниженням інвестиційної активності. В умовах воєнного стану в Україні на притоки інвестицій впливають низка системних ризиків:

внаслідок агресії РФ загроза подальших руйнувань та втрати активів, об'єктів критичної інфраструктури, чисельні жертви серед населення, порушення ланцюгів постачання, блокування транспортних шляхів та ін. ризики і обмеження воєнного стану;

нестабільність в політичному полі, політичні та корупційні скандали, недостатній захист прав власності, проблеми з виконанням контрактів і відповідно репутаційні втрати довіри міжнародних

інвесторів, проблеми в державному управлінні внаслідок вад регуляторної політики;

девальвація національної валюти, обмежений доступ до кредитних ресурсів через високі фінансові ризики та ін. фактори, що безумовно знижують інвестиційну привабливість країни та потребують застосування спеціальних механізмів гарантування та страхування ризиків.

Проведений аналіз результатів досліджень можливостей активізації інвестиційних процесів в умовах воєнного стану та у повоєнний період закордонних та вітчизняних науковців та фахівців – аналітиків [1-6] дозволяє констатувати, що на інвестиційні процеси впливають рівень економічної стабільності, тенденції міжнародного руху капіталу на світовому ринку, а на макро- та регіональному рівні - різні політичні, соціально - економічні фактори, інвестиційний імідж конкретних держав та регіонів. Активне залучення іноземних інвестицій в країну не можливо без високого рівня інституційного розвитку, прозорих правил ведення бізнесу, низьких політичних ризиків.

Водночас за експертними даними вітчизняних науковців та фахівців - представників уряду [1-6], експертів Світового банку та Європейської Бізнес Асоціації [7] у поствоєнний період прогнозується позитивна динаміка: зростання обсягів іноземних інвестицій, диверсифікація сфер їхнього вкладення (енергетика, агропромисловий комплекс, інфраструктура та ін.) та збільшення кількості інвестиційних проєктів порівняно з довоєнним станом. Це свідчить про збереження інвестиційної привабливості України, попри високі ризики, що обумовлені безпековими та політичними чинниками. Недарма й у дослідженнях [1-6] також відмічається, що основною проблемою в Україні для ефективного залучення інвестицій залишаються крім викликів та чисельних ризиків воєнного часу низька інноваційна спроможність економіки, що не дозволяє ефективно інтегрувати сучасні технології навіть за умови їхнього імпорту. Також невирішеною проблемою залишається проблема проведення інституційних реформ в Україні, а саме створення дійових механізмів стимулювання інвесторів через податкові преференції та захист прав інтелектуальної власності. З іншого боку, на інвестиційну діяльність впливають політична нестабільність, спричинена військовим станом, економічні кризи та корупція, падіння ВВП, недосконалість законодавства, велика залежність економіки України від зовнішніх ринків та цін на сировину, що стримує активність як вітчизняних, так і іноземних інвесторів [1-6].

Аналіз міжнародної практики [7] показує, що країни, які переживали військові конфлікти або глибокі економічні кризи, застосовували комплексні заходи для підтримки інвестиційної активності, а саме:

через забезпечення державних гарантій та страхування інвестицій (через міжнародні агентства, наприклад MIGA – Multilateral Investment Guarantee Agency);

через впровадження податкових стимулів, таких як: зниження ставок, відстрочка платежів, пільги для розвитку стратегічних галузей;

через відкриття спеціальних економічних зон та індустріальних парків з пільговим режимом ведення економічної діяльності;

через реалізацію міжнародних фінансових програм завдяки залученню грантового фінансування, пільгових кредитів від міжнародних фінансових інституцій (Світовий банк, ЄБРР);

через цифровізацію регуляторних процедур для мінімізації бюрократії та корупційних ризиків.

У більшості країн, що проходили через кризові періоди, застосовувалися такі підходи:

1. Лібералізація інвестиційного законодавства для спрощення доступу іноземного капіталу.

2. Інституційне зміцнення через створення агенцій з підтримки інвестицій (наприклад, Invest Israel, KOTRA у Південній Кореї).

3. Визначення пріоритетних стратегічних галузей, зазвичай в енергетичному секторі, ІТ, агропромисловому комплексі.

4. Розробка та реалізація механізмів публічно-приватного партнерства для реалізації інфраструктурних проєктів. [1-7]

Вважаємо, що вкрай необхідно вивчати досвід інших країн, що проходили через кризові періоди, адаптовувати з врахування специфіки українських реалій дійові механізми активізації інвестиційних процесів для їх успішного впровадження.

Як відмічають фахівці [1] для активізації інвестиційних процесів в Україні ключовими пріоритетами для вирішення залишаються проблеми: зниження рівня корупції, забезпечення верховенства права, захист прав власності та створення сприятливих умов для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Без системних змін у цих сферах неможливо досягти стійкого економічного зростання та інтеграції у глобальні ринки.

Отже, політична та економічна турбулентність бойові внаслідок агресії російської федерації, тимчасова окупація частини територій та активні бойові дії, масштабні руйнації об'єктів критичної інфраструктури та активів підприємств, вимушена міграція населення та релокація підприємств та організацій в більш безпечні регіони, порушення звичних логістичних шляхів та інші перешкоди інституційно-правового характеру істотно підвищили ризики для інвесторів і негативно вплинули на інвестиційну привабливість держави, яка й до цього залишалася нестабільною. Як наслідок, це негативно впливає на темпи надходження прямих іноземних інвестицій (ПІІ).

На підставі проведеного аналізу наукової літератури [1-7 та ін.] вважаємо, що в умовах воєнного стану в Україні активізація

інвестиційних процесів можлива лише за умови комплексного підходу гарантування безпеки та захисту прав інвесторів, що включає:

– створення прозорого регуляторного середовища;

– залучення міжнародних фінансових ресурсів;
– міжнародної і державної підтримки розвитку стратегічних галузей реального сектору економіки з високим потенціалом відновлення та розвитку, що найвпливовішим фактором забезпечення економічної стабільності в Україні в нинішніх реаліях є також й залучення прямих іноземних інвестицій.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллаєва А., Данилюк В., Мазур Д. Перспективи інвестиційної привабливості України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Економіка та суспільство. 2025. № 72. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-44>

2. Атамас О.П. Інвестування в умовах економіки війни: аналіз сучасного стану та короткостроковий прогноз. Економіка та суспільство. 2024. №59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-161>

3. Белінська Я., Коляда О. Розвиток фінансового інвестування на ринку капіталів України в умовах війни. Сталий розвиток економіки, 2023. № 1(46), 15-20. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-46-2>

4. Білянський Р., Гарбар Ж. Інвестиційний потенціал економіки України в післявоєнний період. БІЗНЕСІНФОРМ. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-162-173>

5. Віблій П., Блавт А. Інвестиційний потенціал України в умовах війни. Галицький економічний вісник. Т. : ТНТУ, 2023. Том 82. № 3. С. 80–89. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.080

6. Віблій П., Попадинець М. Інвестиційна привабливість України в умовах довготривалої війни. Галицький економічний вісник. 2024. № 4 (89) DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.082

7. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment. World Bank. URL: [Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released](https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/01/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released)